

JAAAR- REKENING 2016

Jaarrekening 2016

**Stichting Jeroen Bosch Ziekenhuis
's-Hertogenbosch**

INHOUDSOPGAVE

Pagina

6.1 Jaarrekening

6.1.1	Balans per 31 december 2016	7
6.1.2	Resultatenrekening over 2016	9
6.1.3	Kasstroomoverzicht over 2016	11
6.1.4	Grondslagen van waardering en resultaatbepaling	13
6.1.5	Toelichting op de balans per 31 december 2016	23
6.1.6	Mutatieoverzicht immateriële vaste activa	37
6.1.7	Mutatieoverzicht materiële vaste activa	39
6.1.8	Mutatieoverzicht financiële vaste activa	41
6.1.9	Overzicht langlopende schulden aan banken ultimo 2016	43
6.1.10	Toelichting op de resultatenrekening over 2016	45

6.2 Overige gegevens

6.2.1	Statutaire regeling resultaatbestemming	57
6.2.2	Nevenvestigingen	57
6.2.3	Controleverklaring	57

6.1 Jaarrekening

6. JAARREKENING

6.1 BALANS PER 31 DECEMBER 2016
(na resultaatsbestemming)

	<u>Ref.</u>	<u>31-dec-2016</u>	<u>31-dec-2015</u>
		€	€
ACTIVA			
Vaste activa			
Immateriële vaste activa	1	25.623.666	394.151
Materiële vaste activa	2	326.349.015	352.308.007
Financiële vaste activa	3	22.431.068	25.048.652
Totaal vaste activa		<u>374.403.749</u>	<u>377.750.810</u>
Vlottende activa			
Onderhanden werk uit hoofde van DBC'S / DBC-zorgproducten	4	8.062.135	-
Vorderingen uit hoofde van bekostiging	5	-	5.580.560
Debiteuren en overige vorderingen	6	107.290.868	129.861.436
Liquide middelen	7	42.571.009	21.317.096
Totaal vlottende activa		<u>157.924.012</u>	<u>156.759.092</u>
Totaal activa		<u><u>532.327.761</u></u>	<u><u>534.509.902</u></u>
	<u>Ref.</u>	<u>31-dec-2016</u>	<u>31-dec-2015</u>
		€	€
PASSIVA			
Eigen vermogen			
Kapitaal		800.463	800.463
Algemene en overige reserves		96.495.345	96.210.173
Totaal eigen vermogen	8	<u>97.295.808</u>	<u>97.010.636</u>
Voorzieningen	9	13.196.208	12.166.718
Langlopende schulden (nog voor meer dan een jaar)	10	315.257.127	332.318.981
Kortlopende schulden (ten hoogste 1 jaar)			
Onderhanden werk uit hoofde van DBC'S / DBC-zorgproducten	4	-	3.786.232
Overige kortlopende schulden	11	106.578.618	89.227.335
Totaal passiva		<u><u>532.327.761</u></u>	<u><u>534.509.902</u></u>

6.1.2 RESULTATENREKENING OVER 2016

	<u>Ref.</u>	<u>2016</u>	<u>2015</u>
		€	€
BEDRIJFSOPBRENGSTEN:			
Opbrengsten zorgprestaties	12	365.290.240	363.778.931
Subsidies	13	17.539.533	17.564.000
Overige bedrijfsopbrengsten	14	15.181.479	16.255.633
Som der bedrijfsopbrengsten		<u>398.011.252</u>	<u>397.598.564</u>
BEDRIJFSLASTEN:			
Personeelskosten	15	182.236.451	179.204.856
Afschrijvingen op immateriële en materiële vaste activa	16	27.186.686	25.293.182
Honorariumkosten vrijgevestigd medisch specialisten	17	59.808.700	55.181.903
Overige bedrijfskosten	18	111.751.039	107.242.603
Som der bedrijfslasten		<u>380.982.876</u>	<u>366.922.544</u>
BEDRIJFSRESULTAAT		17.028.376	30.676.020
Financiële baten en lasten	19	-16.743.204	-17.056.687
RESULTAAT UIT GEWONE BEDRIJFSUITOEFENING		<u>285.172</u>	<u>13.619.333</u>
RESULTAAT BOEKJAAR		<u>285.172</u>	<u>13.619.333</u>
RESULTAATBESTEMMING:			
<i>Het resultaat is als volgt verdeeld:</i>		<u>2016</u>	<u>2015</u>
		€	€
Toevoeging/(onttrekking):			
Algemene reserve		285.172	13.619.333
		<u>285.172</u>	<u>13.619.333</u>

6.1.3 KASSTROOMOVERZICHT

	Ref.	2016	2015
		€	€
Kasstroom uit operationele activiteiten			
Bedrijfsresultaat		17.028.376	30.676.020
Aanpassingen voor :			
- afschrijvingen	16	27.120.313	30.507.699
- mutaties voorzieningen	9	1.029.490	448.287
- waardeverandering financieel vast actief	3	-	-54.235
		28.149.803	30.901.751
Veranderingen in vlottende middelen:			
- mutatie onderhanden werk DBC's / DBC-zorgproducten	4	-11.848.367	-936.074
- debiteuren en overige vorderingen	6	22.570.568	-28.683.076
- vorderingen/schulden uit hoofde van bekostiging	5	5.580.560	-3.718.953
- kortlopende schulden (excl. schulden aan banken)	11	17.078.018	-3.748.160
Kasstroom uit bedrijfsoperaties		33.380.779	-37.086.263
Ontvangen interest	19	28.772	306.837
Betaalde interest	19	-16.771.976	-17.529.516
		-16.743.204	-17.222.679
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten		61.815.754	7.268.829
Kasstroom uit investeringsactiviteiten			
Investeringen immateriële vaste activa	1	-27.466.898	-
Investeringen materiële vaste activa	2	-11.458.938	-26.992.607
Desinvesteringen materiële vaste activa	2	11.951.296	-
Overige mutaties financiële vaste activa	3	-2.457.470	1.267.200
Totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten		-29.432.010	-25.725.407
Kasstroom uit financieringsactiviteiten			
Aflossing langlopende schulden	10	-11.129.831	-11.129.829
Totaal kasstroom uit financieringsactiviteiten		-11.129.831	-11.129.829
Mutatie geldmiddelen		21.253.913	-29.586.407
Mutatie liquide middelen			
Stand geldmiddelen per 1 januari	7	21.317.096	
Stand geldmiddelen per 31 december	7	42.571.009	
Mutatie		21.253.913	

Er is gebruikt gemaakt van de indirecte methode.

6.1.4 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

6.1.4.1 Algemeen

Algemene gegevens

Het Jeroen Bosch Ziekenhuis (JBZ) is statutair en feitelijk gevestigd aan de Henri Dunantstraat 1 te 's-Hertogenbosch, is geregistreerd onder KvK-nummer 41084046 en heeft als belangrijkste activiteiten:

Het als geïntegreerd medisch specialistisch bedrijf voorzien in de behoeften aan onderzoek, behandeling, verpleging en verzorging van personen, die om enigerlei reden medische, verpleegkundige of verloskundige bijstand, danwel enige andere daarmee verband houdende hulp behoeven, en voorts al hetgeen met een en ander rechtstreeks of zijdelings verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, alles in de meest ruime zin.

Het verzorgen van opleidingen in de gezondheidszorg voor zowel medische specialisten als ook verpleegkundig, paramedische en andere medische beroepen.

Verslaggevingsperiode

Deze jaarrekening heeft betrekking op het boekjaar 2016, dat is geëindigd op balansdatum 31 december 2016.

Grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de Regeling verslaggeving WTZi, de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving RJ 655, Titel 9 BW2 en de bepalingen van en krachtens de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT).

Continuïteitsveronderstelling

Mede gezien de toekomstige onzekerheden op het gebied van financiering door veranderingen in wet- en regelgeving (DOT, prestatiegericht sturen en honoreringsmodel voor vrijgevestigde specialisten) is het behouden van voldoende weerstandsvermogen en solvabiliteit van belang om de continuïteit van de organisatie te waarborgen. Het resultaat van van het JBZ is afgelopen jaren nog sterk beïnvloed door incidentele effecten en schattingen rondom de opbrengstverantwoordiging. Om toekomstige stabiele resultaten en daaraan gerelateerde kasstromen te genereren, ter verbetering van het weerstandsvermogen en de solvabiliteit, zijn er in 2016 ombuigingen ingezet en worden deze in 2017 verder gerealiseerd. De ombuigingsmaatregelen dragen bij aan voldoende (toekomstige) financiële ruimte om een structurele en daarna stabiele operationele resultaten te kunnen realiseren. Tevens heeft JBZ haar leningenportefeuille volledig belegd bij ABN AMRO gesloten ter financiering van de nieuwbouw in 2011 als de destijds bestaande langlopende leningen. Gezien het langlopende karakter van deze financieringsovereenkomst is het renterisico gefixeerd. Op basis van de genoemde uitgangspunten is de jaarrekening opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

Vergelijking met voorgaand boekjaar

Op 9 oktober 2015 is de Uitvoeringswet richtlijn jaarrekening in het Staatsblad gepubliceerd. Deze Uitvoeringswet heeft een aantal in het Burgerlijk Wetboek opgenomen voorschriften voor de financiële verslaggeving aangepast. Het Besluit van 13 oktober 2015 tot wijziging van bijbehorende Besluiten, waaronder het Besluit actuele waarde, is op 19 oktober 2015 in het Staatsblad gepubliceerd. JBZ heeft naar aanleiding van de genoemde wetswijziging besloten om de waarderingsgrondslag van de terreinen aan te passen. Aangezien er sprake is van een overgangsbepaling (RJ 212.8) is het toegestaan deze stelselwijziging, waarbij de grondposities tegen actuele kostprijs per 1 januari 2016 worden gewaardeerd, prospectief toe te passen. Daarmee heeft de stelselwijziging geen gevolgen voor het eigen vermogen aan het begin van het boekjaar 2016 en zijn er geen aanpassingen in de ter vergelijking opgenomen cijfers van balans en winst- en verliesrekening van het voorgaande jaar (zie de nadere toelichting eigen vermogen bij 6.1.5.8).

Vergelijkende cijfers

De cijfers voor 2015 zijn, waar nodig, geherrubriceerd om vergelijkbaarheid met 2016 mogelijk te maken.

Gebruik van schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het management oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

6.1.4 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

Groepsmaatschappijen

Op grond van artikel 2:407 lid 1 BW zijn de volgende rechtspersonen niet geconsolideerd:

- Stichting Ondersteuning Ziekenhuiszorg, vestigingsplaats 's-Hertogenbosch

Kernactiviteiten: het bevorderen van de medische zorg en gezondheidszorg, met name het verlenen van materiële steun
Het concept-resultaat in 2016 bedroeg € 948 negatief en het eigen vermogen per 31 december 2016 bedroeg € 191.171.

- Stichting Trombosedienst 's-Hertogenbosch, vestigingsplaats 's-Hertogenbosch

Kernactiviteiten: het verlenen van diensten ter bevordering van een passende behandeling met bloedstollingsremmende middelen van patiënten woonachtig en/of verblijvende in 's-Hertogenbosch en omstreken, het verlenen van diensten ter preventie of diagnostiek van trombose in het algemeen en het uitvoeren van activiteiten in de ruimste zin des woords in het verlengde van het bovengenoemde.

Het concept-resultaat in 2016 bedroeg € 129.172 positief en het eigen vermogen per 31 december 2016 bedroeg € 569.680.

- Stichting Sport Medisch Centrum, vestigingsplaats 's-Hertogenbosch

Kernactiviteiten: het ondersteunen van de fysieke mogelijkheden van gezonde (top)sporters, recreanten en die mensen die bewegen aangrijpen om hun herstel te bevorderen, het ondersteunen van de mentale krachten die nodig zijn om gedrag te kunnen veranderen wanneer dat wenselijk is en het verleiden van mensen om te gaan bewegen wanneer zij dat nu niet of nauwelijks doen.

Het concept-resultaat in 2016 bedroeg € 202.709 negatief en het eigen vermogen per 31 december 2016 bedroeg € 1.140.179 negatief.

- JBZ Cleancare B.V., vestigingsplaats 's-Hertogenbosch

Kernactiviteiten: het verlenen van facilitaire diensten en schoonmaakdiensten en het leveren van sanitaire voorzieningen aan het JBZ.

Het concept-resultaat in 2016 bedroeg € 23.118 positief en het eigen vermogen per 31 december 2016 bedroeg € 37.943 positief.

Bij alle groepsmaatschappijen heeft het JBZ overheersende zeggenschap.

Verbonden rechtspersonen

Alle groepsmaatschappijen, zoals hierboven vermeld, evenals de deelnemingen toegelicht onder de toelichting op de financiële vaste activa worden aangemerkt als verbonden partij.

De zelfstandige Stichting Vrienden van de Kapel, Stichting Vrienden van het Jeroen Bosch Ziekenhuis en Stichting Health 2 Business Community Jeroen Bosch hebben een niet juridische relatie met het JBZ.

Daarnaast worden Stichting Basis en Stichting Bernbosch aangemerkt als verbonden rechtspersonen.

6.1.4.2 Grondslagen van waardering van activa en passiva

Activa en passiva

De algemene grondslag voor de waardering van de activa en passiva is de verkrijgingsprijs- of de vervaardigingsprijs. Voor zover niet anders vermeld, worden activa en passiva opgenomen voor de geamortiseerde kostprijs.

Toelichtingen op posten in de balans en de resultatenrekening zijn in de jaarrekening genummerd.

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar de stichting zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

6.1.4 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

Een in de balans opgenomen actief of verplichting blijft op de balans, als een transactie met betrekking tot het actief of de verplichting niet leidt tot een belangrijke verandering in de economische realiteit met betrekking tot het actief of de verplichting. Een actief of verplichting wordt niet langer in de balans opgenomen als een transactie ertoe leidt dat alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot het actief of de verplichting aan een derde zijn overgedragen. Verder wordt niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip dat niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en of betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

De jaarrekening wordt gepresenteerd in euro's, wat ook de functionele valuta is van het JBZ.

Immateriële vaste activa

Onder de immateriële vaste activa zijn opgenomen die activa welke niet stoffelijk van aard zijn en die niet onder de financiële vaste activa zijn gerubriceerd. De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs onder aftrek van cumulatieve jaarlijkse afschrijvingen en cumulatieve bijzondere waardeverminderingen. De afschrijvingstermijnen zijn gebaseerd op de verwachte gebruiksduur van het vaste actief. Op kosten van goodwill die van derden is verkregen wordt 10% per jaar afgeschreven.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa (met uitzondering van de terreinen) worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs onder aftrek van cumulatieve jaarlijkse afschrijvingen en cumulatieve bijzondere waardeverminderingen.

De terreinen worden gewaardeerd op actuele kostprijs per 1-1-2016.

De afschrijvingstermijnen van de materiële vaste activa zijn gebaseerd op de verwachte gebruiksduur van het actief.

Als gevolg van de wijzigende bekostiging van zorgvastgoed is een inschatting gemaakt van de verwachte gebruiksduur en de eventuele restwaarde van de panden. Dit heeft niet geleid tot een aanpassing van de afschrijvingstermijnen.

De afschrijvingen worden berekend als een percentage over de aanschafprijs volgens de lineaire methode op basis van de economische levensduur, rekening houdend met de restwaarde. Op bedrijfsterreinen, vaste activa in ontwikkeling en vooruitbetalingen op materiële vaste activa wordt niet afgeschreven.

De volgende afschrijvingspercentages worden hierbij gehanteerd:

- Bedrijfsgebouwen en terreinen: 0% - 2%- 2,5% - 5,25%.
- Machines en installaties : 5%.
- Andere vaste bedrijfsmiddelen, technische en administratieve uitrusting : 10% - 20% - 50%.
- Materiële vaste activa in uitvoering en vooruitbetalingen hierop : 0%.

Groot onderhoud:

Kosten voor periodiek groot onderhoud worden ten laste gebracht van het resultaat op het moment dat deze zich voordoen.

Financiële vaste activa

De financiële vaste activa worden gewaardeerd tegen reële waarde en vervolgens tegen geamortiseerde kostprijs.

Deelnemingen in groepsmaatschappijen en overige deelnemingen waarin invloed van betekenis kan worden uitgeoefend, worden gewaardeerd volgens de nettovermogenswaardemethode. Invloed van betekenis wordt in ieder geval verondersteld aanwezig te zijn bij het kunnen uitbrengen van 20% of meer van de stemrechten.

De nettovermogenswaarde wordt berekend volgens de grondslagen die gelden voor deze jaarrekening; voor deelnemingen waarvan onvoldoende gegevens beschikbaar zijn voor aanpassing aan deze grondslagen, wordt uitgegaan van de waarderingsgrondslagen van de desbetreffende deelneming. Indien de waardering van een deelneming volgens de nettovermogenswaarde negatief is, wordt deze op nihil gewaardeerd. Deelnemingen waarop geen invloed van betekenis kan worden uitgeoefend, worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs. Indien sprake is van een duurzame waardevermindering vindt waardering plaats tegen deze lagere waarde, zijnde de indirecte opbrengstwaarde. Afwaardering vindt plaats ten laste van de resultatenrekening, van de resultatenrekening.

6.1.4 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

Leningen aan deelnemingen worden opgenomen tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rentemethode, verminderd met bijzondere waardevermindingsverliezen. De grondslagen voor overige financiële vaste activa zijn opgenomen onder het kopje Financiële Instrumenten.

Dividenden worden verantwoord in de periode waarin zij betaalbaar worden gesteld. Rentebaten worden verantwoord in de periode waartoe zij behoren, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende post. Eventuele winsten of verliezen worden verantwoord onder de financiële baten en lasten.

Vaste activa - bijzondere waardeverminderingen

Vaste activa met een lange levensduur worden beoordeeld op bijzondere waardeverminderingen wanneer wijzigingen of omstandigheden zich voordoen die doen vermoeden dat de boekwaarde van een actief niet terugverdiend zal worden. Als dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief geschat. De realiseerbare waarde is de hoogste van de bedrijfswaarde en de opbrengstwaarde. De terugverdienmogelijkheid van activa die in gebruik zijn, wordt bepaald door de boekwaarde van een actief te vergelijken met de opbrengstwaarde of de bedrijfswaarde zijnde de geschatte contante waarde van de toekomstige netto kasstromen die het actief naar verwachting zal genereren. Wanneer de boekwaarde van een actief hoger is dan de geschatte contante waarde van de toekomstige kasstromen, worden bijzondere waardeverminderingen verantwoord voor het verschil tussen de boekwaarde en de realiseerbare Jbz heeft geanalyseerd of er sprake is van een indicatie voor bijzondere waardevermindering van de vaste activa. Op basis van deze analyse, die uitgaat van een stabiel tot licht toenemend omzetsniveau en een nadere realisatie van de ombuigingsmaatregelen, is er geen sprake van een indicatie voor een bijzondere waardevermindering.

Onderhanden werk uit hoofde van DBC's / DBC-zorgproducten

Het onderhanden werk uit hoofde van DBC's / DBC-zorgproducten wordt gewaardeerd tegen de opbrengstwaarde of de vervaardigingsprijs, zijnde de afgeleide verkoopwaarde van de reeds bestede verrichtingen. De productie van het onderhanden werk is bepaald door de openstaande verrichtingen te koppelen aan de DBC's / DBC-zorgproducten die ultimo boekjaar openstonden. Op het onderhanden werk worden de voorschotten die ontvangen zijn van verzekeraars in mindering gebracht.

Vorderingen

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie. Vorderingen worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Als de ontvangst van de vordering is uitgesteld op grond van een verlengde overeengekomen betalingstermijn wordt de reële waarde bepaald aan de hand van de contante waarde van de verwachte ontvangsten en worden er op basis van de effectieve rente-rente-inkomsten ten gunste van de resultatenrekening gebracht. Een voorziening wordt getroffen op de vorderingen op grond van ingeschatte risico's wegens oninbaarheid per balansdatum. De voorziening wordt dynamisch bepaald en statisch getoetst.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en direct opeisbare deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op balansdatum bestaan waar bij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. Voor alle voorzieningen geldt een disconteringsvoet van 1,5%-2,0%.

6.1.4 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

Voorziening medische aansprakelijkheid

Deze voorziening is gevormd in verband met het eigen risico dat is verbonden aan de verzekering voor medische aansprakelijkheid. De voorziening is gewaardeerd tegen de waarde van de verwachte uitstroom van middelen.

Reorganisatievoorziening

Er is een voorziening gevormd voor de toekomstige verplichtingen uit hoofde van reorganisaties binnen een aantal Resultaat Verantwoordelijke Eenheden (RVE's) enerzijds en aanpassing van de ziekenhuisorganisatiestructuur anderzijds. De voorziening is gewaardeerd tegen de waarde van de verwachte uitstroom van middelen.

Voorziening langdurig zieken

De voorziening langdurig zieken is gebaseerd op de te verwachten financiële effecten van de per balansdatum langdurig zieke medewerkers waarvan verwacht wordt dat ze na twee jaar ziekteverzuim (gedeeltelijk) vanwege hun ziekte uit dienst moeten treden. De te verwachten financiële effecten bestaan uit de loondoorbetaling tijdens ziekte en de te betalen transitievergoeding afkomstig uit de Wet Werk en Zekerheid (WWZ). De voorziening is gewaardeerd tegen de waarde van de verwachte uitstroom van middelen.

Voorziening nabetaling ORT

Naar aanleiding van recente jurisprudentie is een berekening gemaakt van de na te betalen ORT voor werknemers die structureel onregelmatig werkten in de jaren 2012-2014.

Voorziening jubileumverplichtingen

De jubileumvoorziening betreft een voorziening voor de toekomstige jubileumuitkeringen. De voorziening betreft de contante waarde van de in de toekomst uit te keren jubileumuitkeringen. De berekening is gebaseerd op gedane toezeggingen, blijfkans en leeftijd.

Voorziening voor herstelkosten

De voorziening voor herstelkosten is een voorziening voor de toekomstige uitgaven ten behoeve van asbestverwijdering in verband met overdracht van het voormalige GZG-pand. De voorziening is gewaardeerd tegen de waarde van de verwachte uitstroom van middelen.

Financiële instrumenten

Financiële instrumenten omvatten handels- en overige vorderingen, geldmiddelen, leningen en overige financieringsverplichtingen, handelsschulden en overige te betalen posten.

Financiële instrumenten omvatten tevens in contracten besloten afgeleide financiële instrumenten (derivaten). Deze worden door het JBZ gescheiden van het basiscontract en apart verantwoord indien de economische kenmerken en risico's van het basiscontract en het daarin besloten derivaat niet nauw verwant zijn, indien een apart instrument met dezelfde voorwaarden als het in het contract besloten derivaat aan de definitie van een derivaat zou voldoen en het gecombineerde instrument niet wordt gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de resultatenrekening.

Financiële instrumenten, inclusief de van de basiscontracten gescheiden afgeleide financiële instrumenten, worden bij de eerste opname verwerkt tegen reële waarde, waarbij (dis)agio en de direct toerekenbare transactiekosten in de eerste opname worden meegenomen. Indien instrumenten niet zijn gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de resultatenrekening, maken eventuele direct toerekenbare transactiekosten deel uit van de eerste waardering.

6.1.4 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

In contracten besloten financiële instrumenten die niet worden gescheiden van het basiscontract, worden verwerkt in overeenstemming met het basiscontract.

Na de eerste opname worden financiële instrumenten op de hierna beschreven manier gewaardeerd.

Afgeleide financiële instrumenten

Afgeleide instrumenten worden gewaardeerd op kostprijs of lagere marktwaarde, tenzij hedge accounting onder het kostprijs hedge model wordt toegepast.

Indien kostprijs hedge accounting wordt toegepast, vindt eerste waardering plaats tegen reële waarde. Zolang het afgeleide instrument betrekking heeft op afdekking van het specifieke risico van een toekomstige transactie die naar verwachting zal plaatsvinden, vindt geen herwaardering van dit instrument plaats. Zodra de verwachte toekomstige transactie leidt tot verantwoording in de resultatenrekening, wordt de met het afgeleide instrument samenhangende verlies in de resultatenrekening verwerkt. Indien de afgedekte positie van een verwachte toekomstige transactie leidt tot de opname in de balans van een niet-financieel actief of een niet-financiële verplichting past de instelling de kostprijs van dit actief aan met de afdekkingsresultaten die nog niet in de resultatenrekening zijn verwerkt. Een verlies voor het percentage groter dan de omvang van het afgeleide instrument ten opzichte van de afgedekte positie wordt op basis van kostprijs of lagere marktwaarde direct in de resultatenrekening verwerkt.

Indien afgeleide instrumenten aflopen of worden verkocht, worden de afdekkingsrelaties beëindigd. De cumulatieve winst die of het cumulatieve verlies dat tot dat moment nog niet in de resultatenrekening was verwerkt, wordt als overlopende post in de balans opgenomen totdat de afgedekte transacties plaatsvinden. Indien de transacties naar verwachting niet meer plaatsvinden, wordt de cumulatieve winst of het cumulatieve verlies overgeboekt naar de resultatenrekening.

Het JBZ documenteert de hedgerelaties in specifieke hedgedocumentatie en toetst periodiek de effectiviteit van de hedgerelaties door vast te stellen dat geen sprake is van overhedges. Indien afgeleide instrumenten niet langer voldoen aan de voorwaarden voor 'hedge accounting', aflopen of worden verkocht of wanneer het JBZ niet langer kiest voor hedge accounting wordt hedge accounting beëindigd. De tot dat moment in het vermogen verantwoorde resultaten blijven in het eigen vermogen uitgesteld tot het moment dat de toekomstige transactie plaatsvindt. Indien de transactie naar verwachting niet meer plaatsvindt, worden de in het eigen vermogen uitgestelde cumulatieve hedgeresultaten naar de resultatenrekening gebracht.

Derivaten

Met betrekking tot derivaten past het JBZ kostprijs-hedge-accounting toe. Het JBZ documenteert de hedgerelaties in specifieke hedgedocumentatie en toetst periodiek de effectiviteit van de hedgerelaties. Het effectieve deel van financiële derivaten die zijn toegewezen voor kostprijs-hedge-accounting, wordt tegen kostprijs gewaardeerd. Voor het ineffektieve deel wordt het verschil tussen de kostprijs en de lagere reële waarde in de resultatenrekening verwerkt.

Verstrekke leningen en overige vorderingen

Verstrekke leningen en overige vorderingen worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieverentemethode, verminderd met bijzondere waardevermindervingsverliezen.

Overige financiële verplichtingen

Financiële verplichtingen worden tegen geamortiseerde kostprijs gewaardeerd op basis van de effectieverentemethode.

Bepaling reële waarde

De reële waarde van een financieel instrument is het bedrag waarvoor een actief kan worden verhandeld of een passief kan worden afgewikkeld tussen ter zake goed geïnformeerde partijen, die tot een transactie bereid en van elkaar onafhankelijk zijn. De reële waarde van beursgenoteerde financiële instrumenten wordt bepaald aan de hand van de biedprijs. De reële waarde van niet-beursgenoteerde financiële instrumenten wordt bepaald door de verwachte kasstromen contant te maken tegen een disconteringsvoet die gelijk is aan de geldende risicovrije markttrente voor de resterende looptijd vermeerderd met krediet- en liquiditeitsopslagen. De reële waarde van derivaten waarbij collateral wordt uitgewisseld, wordt bepaald door het contant maken van de kasstromen aan de hand van de (Eonia) swapcurve, omdat door de uitwisseling het krediet- en liquiditeitsrisico worden verzacht. De reële waarde van derivaten waarbij geen collateral wordt uitgewisseld, wordt bepaald door het contant maken van de kasstromen aan de hand van de relevante swapcurve vermeerderd met krediet- en liquiditeitsopslagen.

6.1.4 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

Schulden

Onder de langlopende schulden worden schulden opgenomen met een resterende looptijd van meer dan een jaar. De kortlopende schulden hebben een verwachte looptijd van maximaal een jaar. De schulden worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. De aflossingsverplichtingen voor het komend jaar van de langlopende schulden worden opgenomen onder kortlopende schulden.

6.1.4.3 Grondslagen van resultaatbepaling

Algemeen

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de baten en de lasten over het verslagjaar, met inachtneming van de hiervoor reeds vermelde waarderingsgrondslagen.

Baten worden in de winst- en verliesrekening opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verlichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Baten worden verantwoord in het jaar waarin de baten zijn gerealiseerd. Lasten worden in aanmerking genomen in het jaar waarin deze voorzienbaar zijn. De overige baten en lasten worden toegerekend aan de verslagperiode waarop deze betrekking hebben.

Baten en lasten uit voorgaande jaren die in dit boekjaar zijn geconstateerd, worden aan dit boekjaar toegerekend.

Opbrengsten

Opbrengsten uit het verlenen van diensten worden in de winst-en-verliesrekening verwerkt wanneer het bedrag van de opbrengsten op betrouwbare wijze kan worden bepaald, de inning van de te ontvangen vergoeding waarschijnlijk is, de mate waarin de dienstverlening op balansdatum is verricht betrouwbaar kan worden bepaald en de reeds gemaakte kosten en de kosten die (mogelijk) nog moeten worden gemaakt om de dienstverlening te voltooien op betrouwbare wijze kunnen worden bepaald. Indien het resultaat van een bepaalde opdracht tot dienstverlening niet op betrouwbare wijze kan worden bepaald, worden de opbrengsten verwerkt tot het bedrag van de kosten van de dienstverlening die worden door de opbrengsten. De met de opbrengsten samenhangende lasten worden toegerekend aan de periode waarin de zijn verantwoord.

Specifieke aandachtspunten jaarrekening 2016 medisch specialistische zorg

Inleiding

De landelijke onzekerheden met betrekking tot de omzetverantwoording voor instellingen voor medisch specialistische zorg (ziekenhuizen, UMC's en ZBC's) zijn de afgelopen jaren verder verminderd. Sinds het jaar 2012 is sprake van landelijke onzekerheden rondom de omzetverantwoording. In 2014 zijn de risico's drastisch afgenomen met de invoering van de vaststelling van de uitkomsten van het expertonderzoek naar de omzetverantwoording 2012 en 2013 en de vaststelling van transitiebedragen. In 2015 en 2016 zijn de risico's verder verminderd.

De resterende in de jaarrekening 2016 van toepassing zijnde (landelijke) aandachtspunten voor het JBZ hebben betrekking op:

1. Afwikkeling rechtmatigheidscontroles MSZ 2015 en eerdere jaren;
2. Rechtmatigheidscontroles MSZ 2016;
3. Toerekening van de contractafspraken met de zorgverzekeraars op schadejaar aan het boekjaar en afwikkeling oude jaren;
4. Overgangsregeling kapitaallasten;

6.1.4 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

Bij de omzetbepaling van de DBC zorgproducten en overige zorgproducten heeft het JBZ de grondslagen voor waardering en resultaatbepaling gehanteerd zoals opgenomen in paragraaf 6.1.9.12 van deze jaarrekening. Hierbij zijn de uitkomsten van het aanvullend omzetonderzoek 2016 meegenomen en is de "Handreiking Rechtmatigheidsonderzoek 2016 Medisch Specialistische Zorg" gevolgd.

Toelichting (landelijke) onzekerheden jaarrekening 2016

De van toepassing zijnde (landelijke) aandachtspunten in de jaarrekening 2016 zijn (inclusief de status hiervan) hierna toegelicht voor het JBZ:

1. Afwikkeling rechtmatigheidscontroles MSZ 2015 en eerdere jaren

Het JBZ heeft over de uitkomsten van het zelfonderzoek 2015 en eerdere jaren finale overeenstemming bereikt met de zorgverzekeraars. De uitkomsten hiervan zijn verwerkt in deze jaarrekening en dit heeft niet geleid tot tot materiële wijzigingen van de in de jaarrekening 2015 opgenomen nuanceringen.

2. Rechtmatigheidscontroles MSZ 2016

De NFU, NVZ en ZN hebben een Handreiking Rechtmatigheidsonderzoek MSZ 2016 gepubliceerd. Door de NZa is niet bevestigd dat deze handreiking in overeenstemming is met publiekrechtelijke regelgeving, waarmee een inherent risico blijft bestaan. Deze rechtmatigheidscontroles worden beoordeeld door de representerende zorgverzekeraars. Op basis van dit oordeel zullen alle verzekeraars gezamenlijk over de rechtmatigheid van de facturatie 2016 concluderen. Het JBZ heeft, voor de jaarrekening deels op basis van een risicoanalyse, onderzoek verricht naar de risico's die materieel zijn. In deze risicoanalyse zijn de uitkomsten van eerder uitgevoerde aanvullende omzetonderzoeken en beschikbare overige in- en externe controles betrokken.

Daarnaast is het JBZ bezig op basis van deze handreiking het onderzoek inzake 2016 af te ronden. De voorlopige uitkomsten zijn betrokken bij het opstellen van deze jaarrekening en het inschatten van de risico's die voortvloeien uit geconstateerde onjuiste registraties en/of declaraties, rekening houdende met de contractafspraken met zorgverzekeraars. Naar verwachting volgt in het najaar 2017 uitsluitel over dit onderzoek. Dit kan naar verwachting van het JBZ leiden tot niet-materiële, nagekomen baten of lasten.

Doelmatigheidscontroles over 2016 zullen door de zorgverzekeraars nog uitgevoerd (kunnen) worden.

Het JBZ gaat er van uit dat dit geen financieel effect met terugwerkende kracht heeft. De NZa heeft in het landelijk overleg echter niet bevestigd dat dit een terechte aanname is, dus deze onzekerheid blijft vooralsnog bestaan.

Privaatrechtelijk heeft het JBZ geen afspraken terzake gemaakt met zorgverzekeraars, anders dan verwerking van de aandachtspunten zoals opgenomen in het landelijke omzetonderzoek en het bepalen van de toekomstige handelswijze op nieuwe doelmatigheidsaspecten.

De uit de genoemde werkzaamheden en controles voortvloeiende beste inschatting van het financieel effect op de omzet en daarmee samenhangende posten is verwerkt in deze jaarrekening.

3. Toerekening van de contractafspraken met de zorgverzekeraars op schadejaar aan het boekjaar en afwikkeling oude jaren

Het JBZ heeft met de zorgverzekeraars voor 2016 schadelastafspraken op basis van aanneemsommen respectievelijk plafondatafspraken gemaakt. Toerekening van de schadelastafspraken aan het boekjaar 2016 heeft plaatsgevonden op basis van een beste schatting van het voortgangpercentage ultimo 2016 in lijn met de Handreiking omzetverantwoording, rekening houdend met de verwachte effecten van het rechtmatigheidsonderzoek. Deze correcties zijn conform de Handreiking omzetverantwoording, rekening houdend met de verwachte effecten van het rechtmatigheidsonderzoek. Deze correcties zijn conform de Handreiking omzetverantwoording op de omzet 2016 in mindering gebracht en waar nodig verwerkt in de waardering van het onderhanden werk ultimo 2016.

De uiteindelijke uitkomsten zullen later blijken uit de afrekeningen met zorgverzekeraars. In deze jaarrekening is de beste inschatting van het financieel effect op de omzet en daarmee samenhangende posten verwerkt.

Ook afrekening van oude schadelastjaren met zorgverzekeraars kan nog tot nagekomen effecten leiden.

Het JBZ heeft de jaren tot en met het schadelastjaar 2012 volledig afgerekend. Voor 2013 is door één verzekeraar nog niet afgerekend maar is er wel consensus over het bedrag. Voor 2014 zijn voorlopige afrekeningen ontvangen en betaald. De jaren vanaf 2015 staan nog open.

6.1.4 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

4. Overgangsregeling kapitaallasten

Het JBZ heeft op basis van de beleidsregel Garantieregeling kapitaallasten 2013-2016 (BR/CU-2139) en de door de NZa beschikbaar gestelde formulieren berekend op welke suppletie het JBZ recht heeft. Op basis van de berekeningen komt het JBZ tot de (voorlopige) conclusie dat er geen rechten zijn tot suppletie.

Het JBZ heeft op basis van de beleidsregel Garantieregeling kapitaallasten 2013-2016 (BR/CU-2139) en de door de NZa beschikbaar gestelde formulieren berekend op welke suppletie het JBZ recht heeft. In de balans per ultimo 2016 is een bedrag van € 28.143.000 verantwoord. Voor de jaren 2013 tot en met 2015 zijn de formulieren ingediend en door de NZa vastgesteld. Dit levert in totaal een vergoeding op van € 22,9 miljoen, waarvan ultimo 2016 reeds €16,4 miljoen is ontvangen. Voor 2016 heeft het JBZ recht op een vergoeding uit hoofde van deze regeling. Hiervoor moet het aanvraagformulier nog beschikbaar worden gesteld door de NZa. De vergoeding voor 2016 is geschat op € 5,2 miljoen.

Opbrengsten

De opbrengsten uit dienstverlening worden verantwoord naar rato van de verrichte prestaties, gebaseerd op de verrichte diensten tot aan de balansdatum en in verhouding tot in totaal te verrichten diensten (onder de voorwaarde dat het resultaat betrouwbaar kan worden geschat, dit indien aan de volgende voorwaarden is voldaan: a. het bedrag kan op betrouwbare wijze worden bepaald; b. waarschijnlijke economische voordelen; c. de mate waarin de dienstverlening op de balansdatum is verricht kan op betrouwbare wijze worden bepaald; en d. gemaakte kosten en kosten die nog moeten worden gemaakt kunnen betrouwbaar worden bepaald; als dat niet kan dan opbrengsten slechts verwerken tot het bedrag van de kosten van de dienstverlening). De met de opbrengsten samenhangende lasten worden toegerekend aan de periode waarin de baten zijn verantwoord.

Subsidies

Subsidies worden aanvankelijk in de balans opgenomen als vooruitontvangen baten zodra er redelijke zekerheid bestaat dat zij zullen worden ontvangen en dat het JBZ zal voldoen aan de daaraan verbonden voorwaarden. Subsidies ter compensatie van door het JBZ gemaakte kosten worden systematisch als opbrengsten in de resultatenrekening opgenomen in dezelfde periode als die waarin de kosten worden gemaakt danwel in de periode waarin de opbrengsten zijn gederfd.

Overige bedrijfsopbrengsten

Verantwoording van opbrengsten uit de levering van diensten geschiedt naar rato van de geleverde prestaties, gebaseerd op de verrichte diensten tot aan de balansdatum in verhouding tot de in totaal te verrichten diensten. Opbrengsten uit de verkoop van goederen worden verwerkt zodra alle belangrijke rechten en risico's met betrekking tot het eigendom van de goederen zijn overgedragen aan de koper.

Personele kosten

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de resultatenrekening voor zover ze verschuldigd zijn aan werknemers, respectievelijk de belastingautoriteit.

Pensioenen

Het JBZ heeft voor haar werknemers een toegezegde pensioenregeling. Hiervoor in aanmerking komende werknemers hebben op de pensioengerechtigde leeftijd recht op een pensioen dat is gebaseerd op het gemiddeld verdiende loon berekend over de jaren dat de werknemer pensioen heeft opgebouwd bij het JBZ. De verplichtingen, die voortvloeien uit deze rechten van haar personeel, zijn ondergebracht bij het bedrijfstakpensioenfonds Zorg en Welzijn. Het JBZ betaalt hiervoor premies waarvan de helft door de werkgever wordt betaald en de helft door de werknemer. De pensioenrechten worden jaarlijks geïndexeerd, indien en voor zover de dekkingsgraad van het pensioenfonds (het vermogen van het pensioenfonds gedeeld door haar financiële verplichtingen) dit toelaat. Per 1 januari 2015 gelden nieuwe regels voor pensioenfonds. Daarbij behoort ook een nieuwe berekening van de dekkingsgraad. De 'nieuwe' dekkingsgraad is het gemiddelde van de laatste twaalf dekkingsgraden. Door een gemiddelde te gebruiken, zal de dekkingsgraad nu minder sterk schommelen. In december 2016 bedroeg de dekkingsgraad 90%. Het vereiste niveau van de dekkingsgraad is 127%. Het pensioenfonds verwacht volgens het herstelplan binnen 12 jaar hieraan te kunnen voldoen en voorziet geen noodzaak voor de aangesloten instellingen om extra stortingen te verrichten of om bijzondere premieverhogingen door te voeren.

6.1.4 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

Het JBZ heeft geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen in geval van een tekort bij het pensioenfonds, anders dan het effect van hogere toekomstige premies. Het JBZ heeft daarom de pensioenregeling verwerkt als een toegezegde bijdrageregeling en heeft alleen de verschuldigde premies tot en met het einde van het boekjaar in de jaarrekening verantwoord.

Honorariumkosten vrijgevestigd medisch specialisten en medisch specialisten in dienst van de Stichting Ondersteuning Ziekenhuiszorg

Verantwoording van honorariumkosten geschiedt naar rato van de geleverde prestaties, gebaseerd op de verrichte diensten tot aan de balansdatum in verhouding tot de in totaal te verrichten diensten.

Huur en leasing

Bij de stichting bestaan leasecontracten waarbij een groot deel van de voor- en nadelen die aan het eigendom verbonden zijn, niet bij de stichting ligt. Deze leasecontracten worden verantwoord als operationele leasing. Leasebetalingen worden, rekening houdend met ontvangen vergoedingen van de lessor, op lineaire basis verwerkt in de resultatenrekening over de looptijd van het contract.

Financiële baten en lasten

De financiële baten en lasten betreffen van derden en groepsmaatschappijen ontvangen (te ontvangen) en aan derden en groepsmaatschappijen betaalde (te betalen) interest. Tevens is hieronder opgenomen het aandeel van de stichting in het resultaat van de op nettovermogenswaarde gewaardeerde deelnemingen danwel ontvangen dividenden van deelnemingen waarin geen invloed van betekenis op het zakelijke en financiële beleid wordt uitgeoefend en waardeveranderingen van financiële vaste activa en effecten.

6.1.4.4. Grondslagen van kasstromen

Het kasstroomoverzicht is opgesteld op basis van de indirecte methode.

Betalingen welke voortvloeien uit langlopende leningen worden voor het gedeelte dat betrekking heeft op de rente opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten en voor het gedeelte dat betrekking heeft op de aflossing als kasstroom uit financieringsactiviteiten. In deze opstelling is de mutatie van de kortlopende schulden aan de kredietinstellingen begrepen in de mutatie van de liquide middelen.

Kasstromen uit financiële afgeleide instrumenten die worden verantwoord als reëlewaarde-hedges of kasstroomhedges worden in dezelfde categorie ingedeeld als de kasstromen uit de afgedekte balansposten. Kasstromen uit financiële derivaten waarbij hedge accounting niet langer wordt toegepast, worden consistent met de aard van het instrument ingedeeld, vanaf de datum waarop de hedge accounting is beëindigd.

6.1.5 TOELICHTING OP DE BALANS

ACTIVA

1. Immateriële vaste activa

De specificatie is als volgt:

	<u>31-dec-2016</u>	<u>31-dec-2015</u>
	€	€
Kosten van concessies, vergunningen en rechten van intellectuele eigendommen	25.360.899	-
Kosten van goodwill die van derden is verkregen	262.767	394.151
Totaal immateriële vaste activa	<u>25.623.666</u>	<u>394.151</u>

Het verloop van de immateriële vaste activa in het verslagjaar is als volgt weer te geven:

	<u>2016</u>	<u>2015</u>
	€	€
Boekwaarde per 1 januari	394.151	525.533
Bij: investeringen	27.466.898	-
Af: reclassificatie cumulatieve afschrijvingen	537.395	-
Af: afschrijvingen	1.699.988	131.382
Boekwaarde per 31 december	<u>25.623.666</u>	<u>394.151</u>
Aanschafwaarde	28.780.735	1.313.837
Cumulatieve afschrijvingen	3.157.069	919.686

Toelichting:

Voor een nadere specificatie op de immateriële vaste activa wordt verwezen naar het overzicht onder 6.1.6.

2. Materiële vaste activa

De specificatie is als volgt :

	<u>31-dec-2016</u>	<u>31-dec-2015</u>
	€	€
Bedrijfsgebouwen en terreinen	192.756.703	197.576.503
Machines en installaties	86.974.419	93.676.288
Andere vaste bedrijfsmiddelen, technische en administratieve uitrusting	46.617.893	50.928.876
Materiële vaste activa in uitvoering en vooruitbetalingen hierop	-	10.126.340
Totaal materiële vaste activa	<u>326.349.015</u>	<u>352.308.007</u>

Het verloop van de materiële activa in het verslagjaar is als volgt weer te geven :

	<u>2016</u>	<u>2015</u>
	€	€
Boekwaarde per 1 januari	352.308.007	355.575.972
Bij: investeringen	11.458.938	27.088.282
Af: afschrijvingen	25.466.634	25.141.728
Af: desinvesteringen	11.951.296	5.214.519
Boekwaarde per 31 december	<u>326.349.015</u>	<u>352.308.007</u>

Toelichting:

Voor een nadere specificatie op de materiële vaste activa wordt verwezen naar het overzicht onder 6.1.7.

Van alle materiële vaste activa heeft het JBZ het juridisch eigendom.

Het JBZ heeft zich tegenover de bank en het Waarborgfonds voor de Zorgsector verbonden het eerste recht van hypotheek te geven op de nieuwbouw. Daarnaast heeft het JBZ zich tegenover de gemeente 's-Hertogenbosch verbonden hypotheek te geven op de bezoekersparkeergarage en de bijbehorende gronden.

6.1.5 TOELICHTING OP DE BALANS

ACTIVA

3. Financiële vaste activa

De specificatie is als volgt :

	<u>31-dec-2016</u>	<u>31-dec-2015</u>
	€	€
Deelnemingen	1.596.633	1.301.830
Overige vorderingen	20.834.435	23.746.822
Totaal financiële vaste activa	<u>22.431.068</u>	<u>25.048.652</u>

Het verloop van de financiële vaste activa is als volgt :

	<u>2016</u>	<u>2015</u>
	€	€
Boekwaarde per 1 januari	25.048.652	5.945.513
Bij: kapitaalstortingen deelnemingen	325.805	549.427
Bij: resultaat deelnemingen	-	54.235
Bij: amortisatie marktwaarde derivaten	-	20.300.631
Bij: waardemutatie ledenrekening	59.439	-513.884
Af: amortisatie / marktwaarde derivaten	2.419.699	-
Af: afschrijving	20.068	20.070
Af: aflossingen	563.061	1.267.200
Boekwaarde per 31 december	<u>22.431.068</u>	<u>25.048.652</u>

Toelichting:

	<u>31-dec-2016</u>	<u>31-dec-2015</u>
	€	€
Deelnemingen:		
- Rubigen B.V.	-	9.285
- VIR e-Care Solutions B.V.	12.202	33.919
- Coöperatie Zanob U.A.	600.000	600.000
- Onderlinge Waarborgmaatschappij Centramed B.A.	875.232	549.427
- Dialysecentrum Ravenstein B.V.	109.199	109.199
	<u>1.596.633</u>	<u>1.301.830</u>
Overige vorderingen:		
- Lening Stichting Trombosedienst 's-Hertogenbosch e.o.	-	75.000
- Kapitaalrekening CV Beheer GZG	680.670	680.670
- Ledenrekening Aansprakelijkheid	112.596	53.157
- Lening Sport Medisch Centrum	45.000	75.000
- Disagio lening	521.784	541.852
- Amortisatie marktwaarde derivaten	17.880.932	20.300.631
- Vooruitbetaalde licentiekosten	779.853	935.712
- Integratieheffing parkeergarage personeel	813.600	1.084.800
	<u>20.834.435</u>	<u>23.746.822</u>

Toelichting op belangen in andere rechtspersonen of vennootschappen:

(2015 = definitief, 2016 = concept)

	Verschaft kapitaal	Kapitaal- belang (in %)	Eigen vermogen	Resultaat
Rechtstreekse kapitaalbelangen >= 20%:				
JBZ Clean Care B.V., 's-Hertogenbosch (2016)	9.180	51	37.943	23.118
Dialysecentrum Ravenstein B.V., Ravenstein (2015)	50.400	28	690.621	300.624
Rechtstreekse kapitaalbelangen <= 20%:				
VIR e-Care Solutions B.V., Arnhem (2015)	33.919	4	1.723.122	1.293.000
Onderlinge Waarborgmij. Centramed B.A. (2015)	762.636	4	6.626.000	-8.268.000
Kapitaalrekening CV Beheer GZG, Rosmalen (2015)	680.670	5	680.670	38.111
Zeggenschapsbelangen:				
Coöperatie Zanob U.A., 's-Hertogenbosch (2015)	600.000		-148.384	-35.623

6.1.5 TOELICHTING OP DE BALANS

ACTIVA

Voor een nadere specificatie van het verloop van de financiële vaste activa per activagroep wordt verwezen naar het mutatieoverzicht onder 6.1.8. Van de vorderingen op de financiële vaste activa heeft een totaalbedrag van € 30.000 een looptijd korter dan één jaar.

JBZ Clean Care B.V. te 's-Hertogenbosch

Het JBZ heeft samen met Asito Participaties B.V. een besloten vennootschap opgericht met als doel facilitaire diensten en schoonmaakdiensten te verlenen en sanitaire voorzieningen te leveren. Het JBZ neemt voor 51% deel in de B.V.

VIR e-Care Solutions te Arnhem

Het JBZ heeft een minderheidsbelang van 4% in deze besloten vennootschap, een samenwerkingsverband op het gebied van automatisering van revalidatiecentra. Deze aandelen zijn gewaardeerd tegen verkrijgingswaarde.

Coöperatie Zanob U.A. te 's-Hertogenbosch

Het JBZ participeert door middel van de storting van participatiebewijzen. Zanob behartigt de belangen van haar leden op het gebied van farmaceutische verzorging, farmacotherapie en klinische farmacologie.

Onderlinge Waarborgmaatschappij Centramed B.A. en ledenrekening aansprakelijkheid

In boekjaar 2015 is van de Ledenrekening Aansprakelijkheid ad € 602.584 een bedrag van € 549.427 gestort als deelneming in de Onderlinge Waarborgmaatschappij Centramed B.A. (€ 1.000 nominaal voor één aandeel en € 548.427 agio). Verwezen wordt tevens naar de toelichting onder "Ledenrekening Aansprakelijkheid".

Deze ledenrekening is door een aantal ziekenhuizen afgesloten bij een onderlinge verzekeringsmaatschappij. De deelnemende ziekenhuizen hebben, naast de reguliere verzekeringspremies, via de ledenrekening gezorgd voor een startkapitaal. De waarde van de ledenrekening wordt jaarlijks vastgesteld en bedraagt ultimo 2014 € 602.584. In 2016 is additioneel een bedrag van € 325.805 gestort als deelneming in de Onderlinge Waarborgmaatschappij Centramed B.A. en is de vordering verhoogd tot € 112.596.

Dialysecentrum Ravenstein B.V.

Het JBZ heeft een belang van 28 % in Dialysecentrum Ravenstein B.V. Het dialysecentrum stelt nierpatiënten in staat om dichtbij huis in een prettige omgeving te dialyseren.

Kapitaalrekening CV Beheer GZG

Het onroerend goed van de lokatie GZG is ingebracht in een maatschap waarin het JBZ via een CV voor 5% van de ingebrachte waarde deelneemt en aansprakelijk is.

Lening Sport Medisch Centrum

Aan Sport Medisch Centrum zijn twee leningen verstrekt met een looptijd van 10 jaar en een jaarrente van 4%.

Disagio lening

Dit betreft het disagio op de in 2011 met de Nederlandse Waterschapsbank afgesloten lening van € 40.000.000 en wordt vanaf 2013 in 30 jaar afgeschreven.

Amortisatie marktwaarde derivaten

In overeenstemming met de verslaggevingsregels is de marktwaarde van de beëindigde derivaten verantwoord in de balans. Per 31 december 2016 betreft dit de verantwoording van een overlopend actief ad € 20,3 miljoen en overlopend passief ad € 19,5 miljoen. Deze balansposten zullen gedurende de resterende looptijd van de derivaten en de afnemende omvang van de afgedekte positie de komende jaren verder afnemen.

Vooruitbetaalde licentiekosten en integratieheffing parkeergarage personeel

De integratieheffing betreft de in 2011 betaalde BTW op de personeelsparkeergarage en wordt herzien in de jaren 2011 t/m 2019. De vooruitbetaalde licentiekosten en integratieheffing parkeergarage personeel hebben een looptijd van langer dan 1 jaar.

6.1.5 TOELICHTING OP DE BALANS

ACTIVA

4. Onderhanden werk uit hoofde van DBC's / DBC-zorgproducten

	<u>31-dec-2016</u>	<u>31-dec-2015</u>
	€	€
<i>De specificatie is als volgt:</i>		
Onderhanden werk DBC's / DBC-zorgproducten gereguleerd segment	36.995.517	31.194.401
Af: ontvangen voorschotten	28.933.382	34.980.633
Totaal onderhanden werk	<u>8.062.135</u>	<u>-3.786.232</u>

De specificatie per categorie DBC's / DBC-zorgproducten is als volgt weer te geven:

Stroom DBC's / DBC-zorgproducten	Gerealiseerde kosten en toegerekende winst	Af: verwerkte verliezen	Af: ontvangen voorschotten	Saldo per 31-dec-2016
	€	€	€	€
VGZ	17.491.189	-	15.649.549	1.841.640
CZ	9.476.194	-	11.005.833	-1.529.639
Achmea	4.999.019	-	-	4.999.019
Menzis	2.664.275	-	2.098.000	566.275
Multizorg	1.652.243	-	-	1.652.243
DSW	466.482	-	180.000	286.482
Overig	246.115	-	-	246.115
Totaal (onderhanden werk)	<u>36.995.517</u>	<u>-</u>	<u>28.933.382</u>	<u>8.062.135</u>

Toelichting:

Per balansdatum is er sprake van onderhanden, nog niet afgesloten DBC's / DBC- zorgproducten.

Het onderhanden werk is bepaald op basis van het tussentijds afgeleide product (opbrengstwaarde).

De status OHW of NTF wordt in 2016 bepaald door het nieuwe EPD HIX en kan daarmee afwijken van voorgaande jaren.

De afgesloten DBC zorgproducten zijn opgenomen in de post nog te factureren omzet DBC zorgproducten onder de overige vorderingen.

Op basis van contractafspraken met zorgverzekeraars ontvangt het JBZ bevoorschotting van de onderhanden posities. In 2015 is de doorlooptijdverkorting aangepast van 365 naar 120 dagen en deze wijziging is in de bepaling van de voorschotten van verzekeraars pas in 2016 verwerkt.

6.1.5 TOELICHTING OP DE BALANS

ACTIVA

5. Vorderingen uit hoofde van bekostiging

	<u>31-dec-2016</u>	<u>31-dec-2015</u>
	€	€
Vorderingen uit hoofde van bekostiging:		
Vordering uit hoofde van financieringstekort	-	5.580.560
Totaal vorderingen uit hoofde van bekostiging	<u>-</u>	<u>5.580.560</u>
<i>Specificatie vorderingen uit hoofde van financieringstekort</i>	<u>2011</u>	<u>totaal</u>
	€	€
Saldo per 1 januari	5.580.560	1.861.607
Correcties t/m 2011 naar aanleiding van controles zorgverzekeraars in 2015	41.930	41.930
	<u>5.622.490</u>	<u>1.903.537</u>
Mutaties onderhanden werk 31 december 2011	-	3.677.023
Ontvangst afwikkeling FB	<u>-5.622.490</u>	<u>-</u>
Saldo per 31 december	<u>-</u>	<u>5.580.560</u>

Toelichting:

Het JBZ heeft in 2015 de formulieren "Definitieve afwikkeling FB tot en met 2011" voor het ziekenhuis en revalidatiecentrum De Tolbrug ingediend bij de NZa. Genoemde formulieren zijn in maart 2016 definitief vastgesteld en in april 2016 financieel afgewikkeld.

6. Debiteuren en overige vorderingen

De specificatie is als volgt :

	<u>31-dec-2016</u>	<u>31-dec-2015</u>
	€	€
Vorderingen op debiteuren	56.545.383	86.548.291
Nog te factureren omzet DBC's / DBC-zorgproducten	37.390.075	26.506.899
Vorderingen op participanten en maatschappijen waarin wordt deelgenomen	199.654	226.189
Vorderingen uit hoofde van garantieregeling kapitaallasten	-	6.054.964
<u>Overige vorderingen:</u>		
Diversen	11.938.620	8.764.174
<u>Vooruitbetaalde bedragen:</u>		
Vooruitbetaalde kosten	1.217.136	1.760.919
Totaal vorderingen en overlopende activa	<u>107.290.868</u>	<u>129.861.436</u>

6.1.5 TOELICHTING OP DE BALANS

ACTIVA

Toelichting:

Op de vorderingen op debiteuren is een voorziening in mindering gebracht van € 830.459 (2015 : € 560.017) voor mogelijk oninbare vorderingen. Op de diverse overige vorderingen is een voorziening voor mogelijke incurantie in mindering gebracht van € 1.243.000 (2015: € 898.000).

De vorderingen op debiteuren en de nog te factureren omzet DBC's/DBC-zorgproducten zijn aanzienlijk afgenomen ten opzichte van 2015. Dit wordt veroorzaakt doordat in 2016 de contracten met zorgverzekeraars eerder waren afgesloten en eerder werden gefactureerd dan in 2015.

Ultimo 2016 is een bedrag van € 3,9 miljoen (2015: € 18 miljoen) aan voorschotten zorgverzekeraars in mindering gebracht op de nog te factureren omzet DBC's / DBC-zorgproducten.

De diverse overige vorderingen zijn toegenomen als gevolg van nog te factureren overige opbrengsten, niet zijnde opbrengsten uit DBC's / DBC-zorgproducten.

De vorderingen hebben een looptijd van < 1 jaar en de reële waarde van de vorderingen benadert de boekwaarde.

7. Liquide middelen

De specificatie is als volgt :

	<u>31-dec-2016</u>	<u>31-dec-2015</u>
	€	€
Kassen	7.090	4.747
Bank	<u>42.563.919</u>	<u>21.312.349</u>
Totaal liquide middelen	<u><u>42.571.009</u></u>	<u><u>21.317.096</u></u>

Toelichting:

Van de liquide middelen is € 17,7 miljoen weggezet op spaarrekeningen. De overige liquide middelen zijn vrij beschikbaar.

6.1.5 TOELICHTING OP DE BALANS

PASSIVA

8. Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit de volgende componenten:

	<u>31-dec-2016</u>	<u>31-dec-2015</u>
	€	€
Kapitaal	800.463	800.463
Algemene en overige reserves	96.495.345	96.210.173
Totaal eigen vermogen	<u>97.295.808</u>	<u>97.010.636</u>

	<u>Saldo per 1-jan-2016</u>	<u>Resultaat- bestemming</u>	<u>Overige mutaties</u>	<u>Saldo per 31-dec-2016</u>
	€	€	€	€
Kapitaal				
<i>Het verloop is als volgt weer te geven:</i>				
Kapitaal	800.463	-	-	800.463
Totaal kapitaal	<u>800.463</u>	-	-	<u>800.463</u>
Algemene en overige reserves				
<i>Het verloop is als volgt weer te geven:</i>				
Algemene reserves	96.210.173	285.172	-	96.495.345
Totaal algemene en overige reserves	<u>96.210.173</u>	<u>285.172</u>	-	<u>96.495.345</u>
Totaal eigen vermogen	<u>97.010.636</u>	<u>285.172</u>	-	<u>97.295.808</u>

Toelichting:

Met de wijziging van Besluit actuele waarde is het begrip vervangingswaarde vervallen, en wordt daarvoor in de plaats het nieuwe begrip actuele kostprijs voorgeschreven. JBZ waardeert vanwege deze wetwijziging de grondposities tegen actuele kostprijs per 1 januari 2016, zijnde € 14.315.956. Deze stelselwijziging is in overeenstemming met RJ 212.802 prospectief verwerkt in de jaarrekening per 31 december 2016. Hierdoor is de boekwaarde van de grondposities 1 januari 2016 als uitgangspunt genomen, en daarna verondersteld de historische kostprijs te zijn waardoor de herwaarderingsreserve per 1 januari 2016 is verantwoord als overige reserve.

9. Voorzieningen

Het verloop is als volgt weer te geven:

	<u>Saldo per 1-jan-2016</u>	<u>Dotatie</u>	<u>Onttrekking</u>	<u>Vrijval</u>	<u>Saldo per 31-dec-2016</u>
	€	€	€	€	€
Medische aansprakelijkheid	5.748.061	1.215.012	-	576.782	6.386.291
Reorganisatievoorziening	3.374.295	-	-	644.661	2.729.634
Langdurig zieken	734.101	188.871	72.324	-	850.648
Nabetaling ORT	-	1.309.000	-	-	1.309.000
Jubileumverplichtingen	1.019.649	189.611	304.706	-	904.554
Herstelkosten	1.290.612	-	274.531	-	1.016.081
Totaal voorzieningen	<u>12.166.718</u>	<u>2.902.494</u>	<u>651.561</u>	<u>1.221.443</u>	<u>13.196.208</u>

Toelichting in welke mate (het totaal van) de voorzieningen als langlopend moet worden beschouwd:

	<u>31-dec-2016</u>
Kortlopend deel van de voorzieningen (< 1 jr.)	3.231.546
Langlopend deel van de voorzieningen (> 1 jr.)	9.964.662
Hiervan langlopend (> 5 jaar)	2.491.166

6.1.5 TOELICHTING OP DE BALANS

PASSIVA

Toelichting:

Medische aansprakelijkheid: vanaf 2000 is het JBZ eigenrisicodragend medische aansprakelijkheid. De voorziening is hiervoor op de vereiste hoogte gebracht en bepaald volgens de statische methode waarbij de lopende dossiers zijn beoordeeld.

Reorganisatie: in deze voorziening zijn opgenomen de (verwachte) kosten van uitstroom van personeel, zoals doorbetalingsverplichtingen, afkoopsommen en kosten van outplacement.

Langdurig zieken: onder dit hoofd is ook opgenomen de voorziening voor arbeidsongeschiktheid voor bestaande verplichtingen. Dit is voor het in de toekomst doorbetalen van salaris aan personeelsleden die op de balansdatum arbeidsongeschikt zijn voor zover deze kosten niet verzekerd zijn, inclusief een eventuele transitievergoeding.

Nabetaling ORT: naar aanleiding van recente jurisprudentie is een berekening gemaakt van de na te betalen ORT voor werknemers die structureel onregelmatig werkten in de jaren 2012-2014.

Jubileumvoorziening: dit betreft een voorziening voor toekomstig uit te keren jubileum-gratificaties aan het personeel op grond van de geldende CAO Bij de berekening is rekening gehouden met een blijfkans en de leeftijd van het personeel.

Herstelkosten: dit betreft een voorziening voor de toekomstige uitgaven in verband met asbest verwijdering in het voormalige GZG-pand.

10. Langlopende schulden (nog voor meer dan een jaar)

De specificatie is als volgt :

	<u>31-dec-2016</u>	<u>31-dec-2015</u>
	€	€
Schulden aan banken	290.179.834	300.559.665
Overige langlopende schulden	25.077.293	31.759.316
Totaal langlopende schulden	<u>315.257.127</u>	<u>332.318.981</u>

Het verloop van de schulden aan banken is als volgt weer te geven:

	<u>2016</u>	<u>2015</u>
	€	€
Stand per 1 januari	311.689.495	322.819.324
Af: aflossingen	11.129.831	11.129.829
Stand per 31 december	<u>300.559.664</u>	<u>311.689.495</u>
Af: kortlopend deel (onder kortlopende schulden)	10.379.830	11.129.830
Stand langlopende schulden aan banken per 31 december	<u>290.179.834</u>	<u>300.559.665</u>

Het verloop van de overige langlopende schulden is als volgt weer te geven:

Stand per 1 januari	31.759.316	13.192.755
Bij: nieuwe leningen	-	22.233.200
Af: waardevermindering derivaat	1.992.119	-
	<u>29.767.197</u>	<u>35.425.955</u>
Af: kortlopend deel (onder kortlopende schulden)	4.689.904	3.666.639
Stand per 31 december overige langlopende schulden	<u>25.077.293</u>	<u>31.759.316</u>

Toelichting in welke mate (het totaal van) de schulden als langlopend moet worden beschouwd:

Kortlopend deel van de langlopende schulden (< 1 jr.), aflossingsverplichtingen	15.069.734	14.796.469
Langlopend deel van de langlopende schulden (> 1 jr.) (balanspost)	310.567.223	332.318.981
Hiervan langlopend (> 5 jaar)	250.600.007	273.046.826

6.1.5 TOELICHTING OP DE BALANS

PASSIVA

Toelichting:

Voor een nadere toelichting op de langlopende schulden aan banken wordt verwezen naar bijlage 6.1.9, overzicht langlopende schulden aan banken. De aflossingsverplichting in het komend boekjaar is verantwoord onder de kortlopende schulden.

De overige langlopende schulden betreffen onder andere de marktwaarde van de overgesloten derivaten ad € 16,9 miljoen en het langlopende karakter van de verplichting uit hoofde van de integratieheffing ad € 8,1 miljoen.

11. Overige kortlopende schulden

	<u>31-dec-2016</u>	<u>31-dec-2015</u>
	€	€
<i>De specificatie is als volgt :</i>		
Crediteuren	4.551.961	4.418.684
Schulden aan participanten en maatschappijen waarin wordt deelgenomen	4.662.080	394.444
Aflossingsverplichtingen langlopende leningen	15.069.734	14.796.469
Belastingen en sociale premies	11.169.524	10.921.487
Schulden terzake pensioenen	1.734.832	1.533.287
Nog te betalen salarissen	882.458	1.041.799
Vakantiegeld	5.793.551	5.738.173
Verplichting vakantiedagen en PLB	16.082.187	14.749.288
<u>Overige schulden:</u>		
Rekening-courant specialisten	11.420.155	8.409.989
Te betalen rente	1.404.567	1.481.087
Diversen	6.786	1.475
<u>Nog te betalen kosten:</u>		
Diversen	24.920.217	25.002.354
<u>Vooruitontvangen opbrengsten:</u>		
Vergoeding garantieregeling	8.375.966	-
Sponsorgeld	-	-
Projecten	504.600	738.799
Totaal kortlopende schulden en overlopende passiva	<u>106.578.618</u>	<u>89.227.335</u>

6.1.5 TOELICHTING OP DE BALANS

PASSIVA

Toelichting:

De schulden aan participanten betreft hoofdzakelijk JBZ Cleancare en de Zanob.

De verplichting PLB betreft een CAO-verplichting in het kader van de overgangsregeling 45+. Het persoonlijk levensfase budget kwalificeert als een beloning met opbouw van rechten. De verplichting betreft de contante waarde van de in de toekomst eenmalig uit te keren PLB-uren. De berekening is gebaseerd op de toegekende, niet opgenomen uren op basis van de CAO plus een schatting van de verplichting op basis van het overgangsrecht.

De gehanteerde disconteringsvoet bedraagt 2%.

De verplichting voor de overgangsregeling voor medewerkers van 55 jaar en ouder ad € 2.617.000 is niet in de verplichting opgenomen.

De diverse nog te betalen kosten bestaat voor € 13,2 miljoen uit nog te betalen overschrijdingen van schadelast-, contracten van zorgverzekeraars, voor € 3,1 miljoen uit ontvangen claim Alert en voor € 8,6 miljoen uit nog te betalen diverse kosten 2015 en 2016.

De rekening-courant faciliteit bij huisbankier Abn-Amro Bank N.V. bedraagt per 31 december 2016 € 55 miljoen (31 december 2015: € 55 miljoen). De debetrente is gebaseerd op het 1-maands Euribor met een marktopslag en een individuele opslag van -in totaal- 1,35%. Daarnaast is het JBZ een bereidstellingsprovisie verschuldigd van 0,3% over het niet opgenomen deel van het rekening-courantkrediet.

Per 1-1-2017 is de limiet in de rekening-courant verlaagd tot € 25 miljoen. Daarnaast stelt de bank een seizoenskrediet van € 15 miljoen beschikbaar. Dit krediet kan worden aangewend in een situatie dat de facturering niet of laat op gang komt. De debetrente is vanaf 1-1-2017 gebaseerd op het 1-maands Euribor met een marktopslag en een individuele opslag van - in totaal - 1,5%.

De bereidstellingsprovisie blijft gehandhaaft op 0,3% over het niet opgenomen deel van het rekening-courant krediet.

De vergoeding uit hoofde van de garantieregeling kapitaallasten is gebaseerd op beleidsregel BR/CU-2142 van de NZa. De jaren 2013 en 2014 zijn vastgesteld en in 2016 uitgekeerd door het Zorginstituut.

De vergoeding 2015 is beoordeeld door de Nza en vastgelegd in een beschikking. Uitkering heeft plaatsgevonden in februari 2017. Het formulier 2016 dient nog ingevuld en opgestuurd te worden.

De schulden hebben een looptijd van < 1 jaar en de reële waarde van de schulden benadert de boekwaarde.

6.1.5 TOELICHTING OP DE BALANS

PASSIVA

12. Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Verplichtingen uit hoofde van het macrobeheersinstrument (MBI)

Het macrobeheersinstrument kan door de minister van VWS ingezet worden om overschrijdingen van het macrokader zorg terug te vorderen bij instellingen voor medisch specialistische zorg en bij instellingen voor curatieve geestelijke gezondheidszorg. Het macrobeheersinstrument is uitgewerkt in de Aanwijzing macrobeheersmodel instellingen voor medisch specialistische zorg, respectievelijk Aanwijzing Macrobeheersinstrument curatieve geestelijke gezondheidszorg. Ook voor instellingen in andere sectoren kan een Aanwijzing Macrobeheersinstrument van toepassing zijn. Jaarlijks wordt door de Nederlandse Zorgautoriteit (NZa) ambtshalve een mbi-omzetplafond vastgesteld. Tevens wordt door de NZa jaarlijks een omzetplafond per instelling vastgesteld, welke afhankelijk is van de realisatie van het mbi-omzetplafond van alle instellingen gezamenlijk. Deze vaststelling vindt plaats nadat door de Minister van VWS de overschrijding van het mbi-omzetplafond uiterlijk vóór 1 december van het opvolgend jaar is gecommuniceerd.

Voor 2016 is het mbi-omzetplafond door de NZa vastgesteld op € 21.049 miljoen (prijsniveau 2015).

Bij het opstellen van de jaarrekening 2016 bestaat nog geen inzicht in realisatie van het mbi-omzetplafond over 2016. Het JBZ is niet in staat een betrouwbare inschatting te maken van de uit het macrobeheersinstrument voortkomende verplichting en deze te kwantificeren. Als gevolg daarvan is deze verplichting niet tot uitdrukking gebracht in de balans van de stichting per 31 december 2016. De minister raamt een onderschrijding voor het macrobudgettair kader 2014 en 2015. Dit is echter vooralsnog onzeker, omdat de afrekeningen met zorgverzekeraars nog onderhanden zijn en de minister nog geen besluit heeft genomen tot vaststelling. Vanwege de onduidelijkheden is voor het macrobeheersinstrument 2014 en 2015 geen voorziening of reservering ten laste van het resultaat verantwoord in lijn met de specifieke bepalingen in de RJ ter zake. Het niet opnemen van een voorziening is dus in lijn met de hiervoor geldende voorschriften en conform landelijke toepassing hiervan en kan in de toekomst nog tot nadelen leiden in de vorm van beperkingen van de omzet(groei).

De heffingsgrondslag Macrobeheersinstrument is als volgt opgebouwd:

	<u>2016</u>	<u>2015</u>
	€	€
Tariefopbrengst van DBC's, DBC-zorgproducten, overige zorgproducten in zowel het gereguleerde als het vrije segment en ZZP's GGZ	355.442.120	372.679.207
Verrekenbedrag op grond van de beleidsregel Transitie bekostigingsstructuur medisch specialistische zorg resp. de beleidsregel Verlenging transitie model voor gebudgetteerde zorgaanbieders van gespecialiseerde curatieve GGZ	-	104.061
Mutatie medisch specialistische zorg in het onderhanden werk	2.863.902	-20.380.423
Totaal heffingsgrondslag	<u>358.306.022</u>	<u>352.402.845</u>

Financiële instrumenten (Derivaat)

Het JBZ maakt gebruik van een derivaat om het rente- en kasstroomrisico van een deel van de langlopende leningen af te dekken. Voor de verwerking, waardering en resultaatbepaling, past het JBZ met betrekking tot dit derivaat kostprijs-hedge-accounting toe. De marktwaarde van het derivaat per 31 december 2016 is € 35.678.023 negatief, (31 december 2015 was € 37.471.210 negatief).

Doelstellingen risicobeheer

In het treasury statuut van het JBZ staan de kaders benoemd omtrent het beheersen van risico's. De financiële instrumenten voldoen aan die kaders. In het statuut is ter beheersing van het renterisico op zekere kasstromen het gebruik van afschermbepalingen toegestaan; de instrumenten zijn defensief van aard. Rente-instrumenten zullen alleen ingezet worden om toekomstige risico's te veranderen, verminderen of weg te nemen.

6.1.5 TOELICHTING OP DE BALANS

PASSIVA

- Rentederivaten mogen alleen gesloten worden bij banken, die uit het aangaan van de transactie tenminste een A rating met outlook stable hebben, van één van de volgende erkende ratingbureaus: Moody's, Standard & Poors;
- Toegestaan zijn eenvoudige en transparante rente-instrumenten: renteswaps, renteswaption, rentecap en rentefloor of een combinatie hiervan;
- Het gebruik van rentederivaten is enkel toegestaan indien er sprake is van een volledige onderliggende waarde en dus getypeerd kan worden als een zgn. effectieve hedge;
- Rentederivaten worden prudent ingezet en alleen als ze kosten efficiënter zijn of andere aantoonbare voordelen hebben;
- De pricing bij het aangaan van rentederivaten wordt getoetst door een onafhankelijke instelling op marktconformiteit;
- De rentederivaten dienen een beschermend karakter te hebben voor het vermogen en resultaat van het JBZ.

Hedge-strategie

De hedge-strategie is het risico van (toekomstige) stijging van de rentevoet af te dekken door middel van een derivaat.

Type hedge

Kostprijshedge-accounting op basis van individuele leningen. Kostprijshedge-accounting wordt toegepast op basis van de aansluiting van de kritische kenmerken van de instrumenten met de financieringen. Deze kenmerken zijn terug te vinden in de originele contracten.

Afgedekte positie

Het JBZ dekt de variabiliteit in kasstromen voortvloeiend uit toekomstige rentebetalingen gerelateerd aan huidige leningen af.

Hedge-instrument

Het hedge-instrument is een payer Interest Rate Swap (IRS), waarbij het JBZ een vaste rente van 6,23% betaalt en 3-maands euribor ontvangt van de tegenpartij. De overeenkomst eindigt op 3 december 2040. De initiële hoofdsom van de Interest Rate Swap bedraagt € 100 miljoen (nominale waarde) en wordt op kwartaalbasis verlaagd op basis van een lineair lossende structuur tot nul met een looptijd van 28 jaar.

Accounting

Het hedging-instrument en de hedged items onderliggend aan de af te dekken rentebetalingen worden tegen kostprijs op de balans opgenomen en gewaardeerd. Hedge-ineffectiviteit wordt in de resultatenrekening verwerkt.

Algemeen

De belangrijkste financiële risico's waaraan het JBZ onderhevig is zijn het marktrisico, valutarisico, het renterisico, het kredietrisico en het liquiditeitsrisico. Het financiële beleid van het JBZ is erop gericht om op de korte termijn de effecten van renteschommelingen op het resultaat te beperken en om op lange termijn de markttrentes te volgen. Het JBZ maakt gebruik van een derivaat om de renterisico's die verbonden zijn aan een tweetal langlopende leningen te beheersen. Het JBZ neemt met het derivaat geen speculatieve posities in.

Marktrisico

Het JBZ beheerst het marktrisico door stratificatie aan te brengen in de portefeuille en limieten te stellen.

Valutarisico

Het JBZ voert alleen transacties in euro's (€) uit en loopt derhalve geen valutarisico.

Renterisico

Het JBZ loopt renterisico over de rentedragende vorderingen (met name onder financiële vaste activa) en rentedragende langlopende en kortlopende schulden. Voor vorderingen en schulden met variabele renteaftspraken loopt de zorginstelling risico ten aanzien van toekomstige kasstromen. Met betrekking tot vastrentende vorderingen en schulden loopt het JBZ risico's over de marktwaarde.

6.1.5 TOELICHTING OP DE BALANS

PASSIVA

Kredietrisico

Het gaat hierbij om het risico dat het JBZ niet aan haar contractuele verplichtingen kan voldoen. Door het zo veel mogelijk spreiden van transacties over verschillende financiële instellingen wordt getracht dit risico te beperken. Verder dient het JBZ te voldoen aan kredietwaardigheidseisen (rating). Dit is opgenomen in het treasurywet. De hoogte van het kredietrisico is ook afhankelijk van de marktwaarde van het derivaat.

Liquiditeitsrisico

Het gaat hierbij om het risico dat over onvoldoende middelen wordt beschikt om aan de directe verplichtingen te kunnen voldoen. Dit geldt voor alle verplichtingen van het JBZ en haar tegenpartijen, ongeacht of dit nu crediteuren of financiële instellingen zijn. Het JBZ heeft op verschillende manieren gewaarborgd dat zij altijd aan haar verplichtingen kan voldoen.

Overige niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

WFZ:

Wfz-deelnemers zijn via het obligo mederisicodragend. Het obligo bedraagt max. 3% van de boekwaarde van de restantschuld van de geborgde lening. Voor het JBZ gaat het hier om 3% van € 121.785.715 is € 3.653.571.

Gestelde zekerheden aan ABN Amro:

1. Positieve/negatieve hypotheekverklaring. Het JBZ verbindt zich hierbij tegenover de bank de registergoederen niet (verder) te zullen bezwaren of vervreemden dan met schriftelijke toestemming van de bank.
2. Overeenkomst gedeelde zekerheden op WfZ-activa met het Waarborgfonds voor de Zorgsector
3. Een bankhypotheek, eerste in rang, groot € 460.287.476 te vermeerderen met rente en kosten, te verstrekken door de Stichting JBZ, op de registergoederen gelegen te:
  - a: Gemeente 's-Hertogenbosch, sectie F nummer 2909, sectie K nummer 5177, sectie K nummer 2887, sectie K nummer 2894, sectie K nummer 4252, sectie K nummer 5175
  - b: Gemeente Lith, sectie G nummer 271
  - c: Gemeente Nuland, sectie B nummer 4501
  - d: Gemeente Zaltbommel, sectie A complexaanduiding 3849-A, appartementsindex 4
  - e: Gemeente 's-Hertogenbosch, sectie O nummers 6280 en 6279

Alert 1 (zaak JBZ tegen Alert)

Op 9 augustus 2016 heeft het Hof in 's-Hertogenbosch een arrest gewezen in de hogere beroepszaak die het JBZ had aangespannen tegen de eerdere uitspraak van de rechtbank waarin de eis van Alert werd ingewilligd. Het Hof heeft de vordering van het JBZ integraal toegewezen. Eerder was al bij tussenarrest (17 februari 2015) duidelijk dat het Hof van mening was dat Alert verzuimd had tijdig software te leveren aan het JBZ. Het hof heeft in het definitief arrest bepaald dat Alert het bedrag van € 3.092.548 aan het JBZ moest betalen, welk bedrag door Alert inderdaad is overgemaakt.

Alert is echter op 9 november 2016 in Cassatie gegaan tegen de arresten (tussen arrest van 17 februari 2015 en tegen het definitief arrest van 9 augustus 2016) van het Hof. De Hoge Raad kijkt slechts of de wet en de overige rechtsregels door de betreffende rechter goed zijn toegepast en of de uitspraak voldoende is gemotiveerd, wat wil zeggen: dat voldoende tot uitdrukking is gebracht hoe de rechter tot zijn oordeel is gekomen. De Hoge Raad kijkt dus niet meer inhoudelijk naar de zaak in die zin dat hij de feiten vaststelt. Alert beweert dat het Hof onvoldoende rekenschap heeft gegeven van het feit dat in de loop van 2011 de overeenkomst tussen JBZ en Alert drastisch is gewijzigd. Inmiddels heeft het JBZ geantwoord dat wij van mening zijn dat het cassatieberoep moet worden afgewezen.

6.1.5 TOELICHTING OP DE BALANS

PASSIVA

Het wachten is nu op het bepalen van een datum waarop beide partijen een schriftelijke reactie kunnen geven op het beroep. Daarna moet er een conclusie worden opgesteld door de Procureur-Generaal, waarna de Hoge Raad uitspraak doet. De cassatieprocedure kan naar verwachting in totaal een jaar duren.

Op 25 maart jl. hebben beide partijen hun schriftelijke toelichting op de zienswijze in cassatie uitgewisseld en ingediend bij de Hoge raad. Het is nu aan de procureur generaal een advies te maken voor de Hoge Raad. Op de zienswijze van de procureur generaal mogen wij ook nog een reactie geven. Naar verwachting zal de uitspraak van de Hoge Raad niet voor november 2018 komen.

Alert 2 (zaak Alert tegen de 5 Nederlandse klanten)

In 2013 heeft Alert de 5 Nederlandse klanten gedagvaard. Alert verwijt de 5 Nederlandse partijen dat zij willens en wetens hebben samengewerkt om Alert het onmogelijk te maken op de Nederlandse markt voor EPD software toe te treden. In 2015 waren er verschillende comparities gehouden door de rechtbank in Den Bosch. Een tussenvonnis is pas geweest op 29 juni 2016.

In het tussenvonnis heeft de rechtbank geoordeeld dat het JBZ mocht ontbinden (hierin volgt de rechtbank logischerwijs het oordeel van het Hof). En verder dat het JBZ individueel niet onrechtmatig heeft gehandeld tegenover Alert omdat zij na de fatale datum van 28 februari 2011 (toen moest blijken of de tests succesvol zouden zijn) niet onmiddellijk met Alert is gestopt, maar Alert nog een kansje had gegeven (Alert heeft beweerd dat JBZ onrechtmatig heeft gehandeld door haar "aan het lijntje" te houden terwijl JBZ wist dat zij met Alert wilden stoppen).

De rechtbank ziet dit als zorgvuldig handelen. Of JBZ onrechtmatig heeft gehandeld samen met de andere partijen is nog niet komen vast te staan. Daarover zal de Rechtbank zich op een later moment uitlaten.

Alert werd in de gelegenheid gesteld om over het causaal verband van de "samenzwering" zich uit te laten. Doordat Alert van advocatenkantoor is gewisseld (Kennedy van der Laan behartigd niet langer de belangen van Alert, dat doet nu Brandeis te Amsterdam), is in 2016 nog geen akte genomen door Alert.

Overige:

Het JBZ heeft diverse contracten afgesloten voor toekomstige jaren die betrekking hebben op licenties-, huur-, lease- en onderhoudsverplichtingen. Deze verplichtingen vervallen als volgt:

	Licenties	Huur	Lease	Onderhoud
< 1 jaar	1.392.599	868.029	12.981	1.310.366
> 1 jaar en < 5 jaar	-	3.397.356	38.945	-
> 5 jaar	-	13.021.206	-	-
	<u>1.392.599</u>	<u>17.286.591</u>	<u>51.926</u>	<u>1.310.366</u>

Het JBZ heeft enkele bankgaranties afgegeven met een totale waarde van € 73.614.

Tenslotte heeft het JBZ in 2016 voor een bedrag van € 927.000 aan bestellingen gedaan waarvoor nog geen factuur is ontvangen.

6.1.6 MUTATIEOVERZICHT IMMATERIELE VASTE ACTIVA

	Kosten van concessies, vergunningen en rechten van intellectuele eigendom	Kosten van goodwill die van derden is verkregen	Totaal
	€	€	€
Stand per 1 januari 2016			
- aanschafwaarde	-	1.313.837	1.313.837
- cumulatieve afschrijvingen	-	919.686	919.686
Boekwaarde per 1 januari 2016	-	394.151	394.151
Mutaties in het boekjaar			
- investeringen	27.466.898	-	27.466.898
- afschrijvingen	1.568.604	131.384	1.699.988
<i>- terugname geheel afgeschreven activa</i>			
.aanschafwaarde	-	-	-
.cumulatieve afschrijvingen	-	-	-
<i>- reclassificatie</i>			
aanschafwaarde	-	-	-
cumulatieve afschrijvingen	-537.395	-	-537.395
	537.395	-	537.395
Mutaties in boekwaarde (per saldo)	25.360.899	-131.384	25.229.515
Stand per 31 december 2016			
- aanschafwaarde	27.466.898	1.313.837	28.780.735
- cumulatieve afschrijvingen	2.105.999	1.051.070	3.157.069
Boekwaarde per 31 december 2016	25.360.899	262.767	25.623.666
<i>Afschrijvingspercentage</i>	10%-20%-50%	10,0%	

Vanaf ingebruikname van het nieuwe EPD zijn de investeringen en afschrijvingskosten als immaterieel vaste activa verantwoord per 31 december 2015. Hiervan heeft € 10,1 miljoen betrekking op activa in uitvoering en € 0,5 miljoen betreft cumulatieve afschrijvingen.

6.1.7 MUTATIEOVERZICHT MATERIELE VASTE ACTIVA

	Bedrijfsgebouwen en terreinen	Machines en installaties	Andere vaste bedrijfsmiddelen, technische en administratieve uitrusting	Materiële vaste activa in uitvoering en vooruitbetalingen hierop	Totaal
	€	€	€	€	€
Stand per 1 januari 2016					
- aanschafwaarde	235.164.538	134.037.352	120.952.532	10.126.340	500.280.762
- cumulatieve herwaarderingen	14.315.956	-	-	-	14.315.956
- cumulatieve afschrijvingen	51.903.991	40.361.064	70.023.656	-	162.288.711
Boekwaarde per 1 januari 2016	<u>197.576.503</u>	<u>93.676.288</u>	<u>50.928.876</u>	<u>10.126.340</u>	<u>352.308.007</u>
Mutaties in het boekjaar					
- investeringen	1.976.269	-	9.482.669	-	11.458.938
- afschrijvingen	6.796.069	6.701.869	11.968.696	-	25.466.634
<i>- terugname geheel afgeschreven activa</i>					
aanschafwaarde	1.234.389	-	4.415.982	-	5.650.371
cumulatieve afschrijvingen	1.234.389	-	4.415.982	-	5.650.371
<i>- desinvesteringen *)</i>					
aanschafwaarde	-	-	2.362.351	10.126.340	12.488.691
cumulatieve afschrijvingen	-	-	537.395	-	537.395
per saldo	-	-	1.824.956	10.126.340	11.951.296
Mutaties in boekwaarde (per saldo)	<u>-4.819.800</u>	<u>-6.701.869</u>	<u>-4.310.983</u>	<u>-10.126.340</u>	<u>-25.958.992</u>
Stand per 31 december 2016					
- aanschafwaarde	235.906.418	134.037.352	113.530.528	-	483.474.298
- cumulatieve herwaarderingen	14.315.956	-	-	-	14.315.956
- cumulatieve afschrijvingen	57.465.671	47.062.933	66.912.635	-	171.441.239
Boekwaarde per 31 december 2016	<u>192.756.703</u>	<u>86.974.419</u>	<u>46.617.893</u>	<u>-</u>	<u>326.349.015</u>
<i>Afschrijvingspercentage</i>	0%-2%-2,5%-5,25%	5%	10%-20%	0%	

*) De desinvestering betreft een reclassificatie naar immaterieel vast actief.

6.1.8 MUTATIEOVERZICHT FINANCIËLE VASTE ACTIVA

	Overige deelnemingen	Overige vorderingen	Totaal
	€	€	€
Boekwaarde per 1 januari 2016	1.301.830	23.746.822	25.048.652
Kapitaalstortingen	325.805	-	325.805
Resultaat deelnemingen	-	-	-
Afschrijvingen	-	-20.068	-20.068
Nieuwe/vervallen consolidaties	-	-	-
Verstrekke leningen	-	-	-
Aflossing leningen	-31.002	-532.059	-563.061
(Terugname) waardeverminderingen	-	59.439	59.439
Amortisatie (dis)agio en marktwaarde derivaten	-	-2.419.699	-2.419.699
Boekwaarde per 31 december 2016	<u>1.596.633</u>	<u>20.834.435</u>	<u>22.431.068</u>
Som waardeverminderingen		-	-

6.1.9 Overzicht langlopende schulden aan banken per 31 december 2016

Leninggever	Datum	Hoofdsom	Totale looptijd	Soort lening	Werkelijke rente	Restschuld 31 december 2015	Nieuwe leningen in 2016	Aflossing in 2016	Restschuld 31-12-2016	Restschuld over 5 jaar	Resterende looptijd in jaren eind 2016	Aflossingswijze	Aflossing 2017	Gestelde zekerheden
		€			%	€	€	€	€	€			€	
Ned. Waterschapsbank	28.12.2011	40.000.000	30	Onderhands	3,68	35.714.287		1.428.572	34.285.715	27.142.859	24	Lineair	1.428.571	WfZ
Bank Ned. Gemeenten	15.10.1999	4.366.781	19	Onderhands	3,56	689.492		229.831	459.661	-	2	Lineair	229.831	Staat
Bank Ned. Gemeenten	01.03.2006	7.500.000	10	Onderhands	3,59	750.000		750.000	-	-	-	Lineair	-	WfZ
Bank Ned. Gemeenten	01.10.2010	6.000.000	20	Onderhands	3,99	5.250.000		150.000	5.100.000	4.350.000	14	Lineair	150.000	Gemeente*
ABNAmro ***	01.12.2008	100.000.000	40	Onderhands	4,80	90.000.000		2.500.000	87.500.000	75.000.000	35	Lineair	2.500.000	WfZ
ABNAmro ***	01.12.2009	100.000.000	40	Onderhands	5,25	90.000.000		2.500.000	87.500.000	75.000.000	35	Lineair	2.500.000	Geen
ABNAmro	30.12.2011	10.000.000	10	Onderhands	7,63	6.250.000		1.250.000	5.000.000	-	4	Lineair	1.250.000	Geen**
ABNAmro	30.12.2011	90.000.000	30	Onderhands	6,88	83.035.716		2.321.428	80.714.288	69.107.148	24	Lineair	2.321.428	Geen**
Totaal		357.866.781				311.689.495	-	11.129.831	300.559.664	250.600.007			10.379.830	

* het JBZ heeft zich tegenover de gemeente verbonden een hypotheek te geven op de parkeergarage met bijbehorende gronden.

** het JBZ heeft zich tegenover de leninggever en het Waarborgfonds voor de Zorgsector verbonden een hypotheek te geven op de nieuwbouw (exclusief parkeergarage voor bezoekers en bijbehorende gronden).

*** De aflossingsverplichting op de lening van 1-12-2008 is op hetzelfde moment ingegaan als die op de lening van 1-12-2009, namelijk 1-3-2012.

6.1.10 TOELICHTING OP DE RESULTATENREKENING

BATEN

12. Opbrengsten zorgprestaties

De specificatie is als volgt :

	<u>2016</u>	<u>2015</u>
	€	€
Opbrengsten zorgverzekeringswet (exclusief subsidies)	356.615.449	352.298.784
Opbrengsten bekostiging	2.001.016	5.060.803
Overige zorgprestaties	6.673.775	6.419.344
Totaal	<u>365.290.240</u>	<u>363.778.931</u>

Toelichting:

De opbrengsten zorgprestaties zijn licht gestegen van € 364 miljoen (eind 2015) naar € 365 miljoen (eind 2016). Ondanks dat de opbrengsten zorgprestaties in lijn liggen met voorgaand jaar zijn de opbrengsten zorgverzekeringswet gestegen met € 4,3 miljoen naar € 356,6 miljoen. Deze stijging heeft voor € 2,4 miljoen betrekking op incidentele baten als gevolg van de afwikkeling van schadelastafspraken 2012 en 2013.

De opbrengsten bekostiging zijn met € 3,1 miljoen gedaald ten opzichte van 2015 naar € 2,0 miljoen, als gevolg van de incidentele bate in 2015 uit hoofde van de afwikkeling bekostiging tot en met 2011.

13. Subsidies

	<u>2016</u>	<u>2015</u>
	€	€
Beschikbaarheidsbijdragen opleidingen	14.103.520	14.496.922
Overige Rijkssubsidies	3.421.342	3.053.038
Overige subsidies, waaronder loonkostensubsidies en EU-subsidies	14.671	14.040
	<u>17.539.533</u>	<u>17.564.000</u>

14. Overige bedrijfsopbrengsten

De specificatie is als volgt :

	<u>2016</u>	<u>2015</u>
	€	€
<u>Overige dienstverlening:</u>		
Opbrengst restauranten	520.831	740.053
Doorberekend drukwerk	25.244	14.110
Overige	127.640	70.549
<u>Overige opbrengsten:</u>		
Doorberekende salarissen en sociale lasten	3.069.102	4.366.333
Verhuur gebouwen	3.852.898	3.744.447
Verhuur inventaris	264.151	180.917
Doorberekende kosten	4.173.195	4.288.746
Specialistenfacturering	983.591	897.630
Vergoedingen niet WDS	1.560.764	1.303.668
Overige	604.063	649.180
Totaal	<u>15.181.479</u>	<u>16.255.633</u>

6.1.10 TOELICHTING OP DE RESULTATENREKENING

LASTEN

15. *Personeelskosten*

	<u>2016</u>	<u>2015</u>
	€	€
<i>De specificatie is als volgt :</i>		
Lonen en salarissen	134.829.235	131.329.240
Sociale lasten	21.594.026	20.994.608
Pensioenpremie	12.080.950	11.848.433
<i>Andere personeelskosten:</i>		
Studiekosten	1.078.332	1.140.564
Reiskosten woon/werk	1.990.238	2.058.923
Kosten outplacement	137.462	2.410.199
Kosten opleidingsinstituten	-	38.902
Wervingskosten	85.940	151.253
Geschenken	307.565	330.249
Overige	3.754.124	3.554.784
Sub-totaal	<u>175.857.872</u>	<u>173.857.155</u>
Personeel niet in loondienst	6.378.579	5.347.701
Totaal personeelskosten	<u>182.236.451</u>	<u>179.204.856</u>
Gemiddeld aantal personeelsleden op basis van full-time eenheden	<u>2.927</u>	<u>2.937</u>
Aantal personeelsleden dat buiten Nederland werkzaam is	<u>-</u>	<u>-</u>

Toelichting

De personeelskosten zijn gestegen met € 3 miljoen. De belangrijkste oorzaak van deze stijging is de CAO-aanpassing van de lonen met 1,5% per 1 januari 2016 en een stijging van de kosten van personeel niet in loondienst.

16. *Afschrijvingen immateriële en materiële vaste activa*

De specificatie is als volgt :

	<u>2016</u>	<u>2015</u>
	€	€
- immateriële vaste activa	1.699.988	131.384
- materiële vaste activa	25.466.629	25.141.730
- financiële vaste activa	20.069	20.068
Totaal afschrijvingen	<u>27.186.686</u>	<u>25.293.182</u>

17. *Honorariumkosten vrijgevestigde medisch specialisten*

	<u>2016</u>	<u>2015</u>
	€	€
Kosten honorarium inclusief honorarium medisch specialisten SOZ	<u>59.808.700</u>	<u>55.181.903</u>

Toelichting

Met ingang van 1 januari 2015 is er sprake van integrale tarieven. Dit heeft tot gevolg dat de honorariumkosten van de Bossche Specialisten Coöporatie (BSC) en de Stichting Ondersteuning Ziekenhuiszorg zijn opgenomen in de jaarrekening van het JBZ.

6.1.10 TOELICHTING OP DE RESULTATENREKENING

LASTEN

18. Overige bedrijfskosten

	<u>2016</u>	<u>2015</u>
<i>De specificatie is als volgt :</i>	€	€
Voedingsmiddelen en hotelmatige kosten	10.808.599	10.829.371
Algemene kosten	21.219.259	15.415.572
Patiëntgebonden kosten	71.162.391	71.799.116
Onderhoud en energiekosten:		
- Onderhoud	3.805.390	3.493.653
- Energie gas	492.162	489.883
- Energie stroom	1.379.191	1.487.418
- Energie transport en overig	329.933	371.585
Subtotaal	<u>6.006.676</u>	<u>5.842.539</u>
Huur en leasing	875.114	880.005
Dotaties en vrijval voorzieningen	1.679.000	2.476.000
Totaal bedrijfskosten	<u><u>111.751.039</u></u>	<u><u>107.242.603</u></u>

Toelichting

De algemene kosten zijn hoofdzakelijk gestegen door een toename van de kosten van licenties, incidentele lasten en schadevergoedingen.

19. Financiële baten en lasten

	<u>2016</u>	<u>2015</u>
<i>De specificatie is als volgt :</i>	€	€
Rentebaten	28.772	233.910
Waardeveranderingen financiële vaste activa	-	54.235
Sub-totaal financiële baten	<u>28.772</u>	<u>288.145</u>
Rentelasten	<u>16.771.976</u>	<u>17.344.832</u>
Sub-totaal financiële lasten	<u>16.771.976</u>	<u>17.344.832</u>
Totaal financiële baten en lasten	<u><u>16.743.204</u></u>	<u><u>17.056.687</u></u>

Toelichting

Ondanks de gunstige liquiditeitspositie zijn de rentebaten in het verslagjaar sterk afgenomen. Vanwege de ontwikkelingen op de geld- en kapitaalmarkt was het JBZ vrijwel niet in staat om een renteverhoging op creditsaldi te verkrijgen. De rentelasten zijn dankzij de reguliere aflossingen op lang vreemd vermogen afgenomen.

6.1.10 TOELICHTING OP DE RESULTATENREKENING

20. WNT-verantwoording 2016 stichting Jeroen Bosch Ziekenhuis

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op JBZ van toepassing zijnde regelgeving:

Het bezoldigingsmaximum in 2016 voor JBZ is € 179.000. Dit geldt naar rato van de duur en/of omvang van het dienstverband. Voor topfunctionarissen zonder dienstbetrekking geldt met ingang van 1 januari 2016 voor de eerste 12 kalendermaanden een afwijkende normering, zowel voor de duur van de opdracht als voor het uurtarief.

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen en gewezen topfunctionarissen met dienstbetrekking. Tevens leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling.

bedragen x € 1	H.P.J. Buiting, MA, MD, MHA Voorzitter RvB	drs. M.B.P.M. Visser Lid RvB
Functiegegevens	1/1-31/12	1/1-31/12
Aanvang en einde dienstvervulling in 2016	1,00	1,00
Omvang dienstverband (in fte)	Nee	Nee
Gewezen topfunctionaris?	Ja	Ja
(Fictieve) dienstbetrekking?		
Individueel WNT-maximum	179.000	179.000
Beloning 2016	213.197	209.421
Belastbare onkostenvergoeding	-	-
Beloningen betaalbaar op termijn	21.867	21.854
Subtotaal	<u>235.064</u>	<u>231.275</u>
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	-	-
Totaal bezoldiging	<u>235.064</u>	<u>231.275</u>
Verplichte motivering indien overschijding	In de bezoldiging 2016 heeft een bedrag van € 5.334 betrekking op opgebouwde vakantietoeslag 2015. De bezoldiging over 2016 blijft na deze correctie onder het WNT-maximum rekening houdend met de van toepassing zijnde overgangsregeling.	In de bezoldiging 2016 heeft een bedrag van € 1.601 betrekking op opgebouwde vakantietoeslag 2015. De bezoldiging over 2016 blijft na deze correctie onder het WNT-maximum rekening houdend met de van toepassing zijnde overgangsregeling.
Gegevens 2015		
Aanvang en einde dienstvervulling in 2015	1/9-31/12	1/12-31/12
Omvang dienstverband (in fte)	1,00	1,00
Beloning	64.032	16.026
Belaste onkostenvergoeding	-	28
Beloningen betaalbaar op termijn	7.191	1.798
Totaal bezoldiging 2015	<u>71.223</u>	<u>17.852</u>

1b. Leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking kalendermaand 1-12: nvt.

6.1.10 TOELICHTING OP DE RESULTATENREKENING

1b. Toezichthoudende topfunctionarissen

bedragen x € 1	drs. P.M.J. Beckers Voorzitter RvT	mw. dr. M.J.H. Paes Lid RvT	drs. A.L.M. Barendregt Lid RvT	prof. dr. J. Legemaate Lid RvT
Aanvang en einde functievervulling in 2016	1/1-31/12	1/1-31/12	1/1-31/12	1/1-31/12
Individueel WNT-maximum	26.850	17.900	17.900	17.900
Beloning 2016	26.850	17.900	17.900	17.900
Belastbare onkostenvergoeding	-	-	-	-
Beloningen betaalbaar op termijn	-	-	-	-
Subtotaal	26.850	17.900	17.900	17.900
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	-	-	-	-
Totaal bezoldiging	26.850	17.900	17.900	17.900
Verplichte motivering indien overschijding	nvt	nvt	nvt	nvt
Gegevens 2015				
Aanvang en einde functievervulling in 2016	1/1-31/12	1/1-31/12	1/1-31/12	1/1-31/12
Beloning	26.700	17.800	17.800	17.800
Belaste onkostenvergoeding	-	-	-	-
Beloningen betaalbaar op termijn	-	-	-	-
Totaal bezoldiging 2015	26.700	17.800	17.800	17.800
bedragen x € 1	mw. drs. E.A.P.M. Thewessen, arts Lid RvT	drs. H.H.J. Bol Lid RvT	mw. drs. A. Mosman RA Lid RvT	
Aanvang en einde functievervulling in 2016	1/1-31/12	1/1-31/12	1/1-31/12	
Individueel WNT-maximum	17.900	17.900	17.900	
Beloning 2016	17.900	17.900	17.900	
Belastbare onkostenvergoeding	-	-	-	
Beloningen betaalbaar op termijn	-	-	-	
Subtotaal	17.900	17.900	17.900	
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	-	-	-	
Totaal bezoldiging	17.900	17.900	17.900	
Verplichte motivering indien overschijding	nvt	nvt	nvt	
Gegevens 2015				
Aanvang en einde functievervulling in 2016	1/1-31/12	1/1-31/12		
Beloning	17.800	17.800	-	
Belaste onkostenvergoeding	-	-	-	
Beloningen betaalbaar op termijn	-	-	-	
Totaal bezoldiging 2015	17.800	17.800	-	

6.1.10 TOELICHTING OP DE RESULTATENREKENING

3a. Bezoldiging en/of ontslaguitkering niet-topfunctionarissen

bedragen x € 1

	Medisch specialist	Medisch specialist	Medisch specialist	Medisch specialist
Functiegegevens				
Aanvang en einde dienstvervulling in 2016	1/1 - 31/01	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	0,9	0,8	0,8	0,8
WNT-drempelbedrag bezoldiging	161.100	143.200	143.200	143.200
Beloning 2016	158.517	151.199	151.199	154.304
Belastbare onkostenvergoeding	-	-	-	-
Beloningen betaalbaar op termijn	9.759	8.693	8.693	8.693
Totaal bezoldiging	<u>168.276</u>	<u>159.892</u>	<u>159.892</u>	<u>162.997</u>

Verplichte motivering: de bezoldigingen van de in bovenstaande verantwoording opgenomen medisch specialisten (niet-topfunctionarissen) volgen uit arbeidsovereenkomsten die zijn afgesloten vóór invoering van de WNT. Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen en functionarissen zijn er geen overige functionarissen die in 2016 een bezoldiging boven het individuele WNT-maximum hebben ontvangen en zijn er geen ontslaguitkeringen betaald aan functionarissen die op grond van de WNT dienen te worden vermeld.

WNT-drempelbedrag ontslaguitkering	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Totaal overeengekomen uitkeringen wegens beïngiging dienstverband	-	-	-	-
Waarvan betaald in 2016	-	-	-	-
Verplichte motivering	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Voorgaande functie	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Gegevens 2015

	Medisch specialist	Medisch specialist	Medisch specialist	Medisch specialist
Functie(s) in 2015				
Aanvang en einde dienstvervulling in 2015	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband 2015 (in fte)	0,9	0,8	0,8	0,8
Beloning	141.145	146.126	146.126	146.210
Belastbare onkostenvergoedingen	-	-	-	-
Beloningen betaalbaar op termijn	9.602	8.573	8.573	8.573
Totaal bezoldiging 2015	<u>150.747</u>	<u>154.699</u>	<u>154.699</u>	<u>154.783</u>

6.1.10 TOELICHTING OP DE RESULTATENREKENING

3a. Bezoldiging en/of ontslaguitkering niet-topfunctionarissen

bedragen x € 1

	Medisch specialist	Medisch specialist	Medisch specialist
Functiegegevens	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Aanvang en einde dienstvervulling in 2016	0,8	1,0	0,9
Omvang dienstverband (in fte)			
WNT-drempelbedrag bezoldiging	143.200	179.000	161.100
Beloning 2016	153.493	190.855	163.317
Belastbare onkostenvergoeding	-	-	-
Beloningen betaalbaar op termijn	8.693	10.879	11.360
Totaal bezoldiging	<u>162.186</u>	<u>201.734</u>	<u>174.677</u>

Verplichte motivering: de bezoldigingen van de in bovenstaande verantwoording opgenomen medisch specialisten (niet-topfunctionarissen) volgen uit arbeidsovereenkomsten die zijn afgesloten vóór invoering van de WNT. Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen en functionarissen zijn er geen overige functionarissen die in 2016 een bezoldiging boven het individuele WNT-maximum hebben ontvangen en zijn er geen ontslaguitkeringen betaald aan functionarissen die op grond van de WNT dienen te worden vermeld.

WNT-drempelbedrag ontslaguitkering	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Totaal overeengekomen uitkeringen wegens beëindiging dienstverband	-	-	-
Waarvan betaald in 2016	-	-	-
Verplichte motivering	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Voorgaande functie	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Gegevens 2015

	Medisch specialist	Medisch specialist	Medisch specialist
Functie(s) in 2015	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Aanvang en einde dienstvervulling in 2015	0,8	1,0	0,9
Omvang dienstverband 2015 (in fte)			
Beloning	145.958	181.176	157.069
Belastbare onkostenvergoedingen	-	-	-
Beloningen betaalbaar op termijn	8.573	10.728	9.427
Totaal bezoldiging 2015	<u>154.531</u>	<u>191.904</u>	<u>166.496</u>

6.1.10 TOELICHTING OP DE RESULTATENREKENING

21. Honoraria accountant

	<u>2016</u>	<u>2015</u>
	€	€
De honoraria van de accountant over 2016 zijn als volgt:		
1 Controle van de jaarrekening	157.000	97.000
2 Overige controlewerkzaamheden	-	-
3 Fiscale advisering	-	-
4 Niet-controlediensten	-	-
Totaal honoraria accountant	<u>157.000</u>	<u>97.000</u>

Toelichting

De verantwoorde honoraria over 2016 heeft betrekking op het overeengekomen honorarium voor de controle van de jaarrekening van het boekjaar 2016. Het verantwoorde bedrag is inclusief gemaakte kosten en omzetbelasting.

22. Transacties met verbonden partijen

Van transacties met verbonden partijen is sprake wanneer een relatie bestaat tussen de instelling, haar deelnemingen en hun bestuurders en leidinggevende functionarissen.

Er hebben zich geen transacties met verbonden partijen voorgedaan op niet-zakelijke grondslag.

De bezoldiging van de bestuurders en toezichthouders is opgenomen onder punt 20.

Vaststelling en goedkeuring jaarrekening

De Raad van Bestuur van Stichting Jeroen Bosch Ziekenhuis heeft de jaarrekening 2016 vastgesteld in de vergadering van 25 april 2017.

De Raad van Toezicht van de Stichting Jeroen Bosch Ziekenhuis heeft de jaarrekening 2016 goedgekeurd in de vergadering van 23 mei 2017.

Resultaatbestemming

Het resultaat wordt verdeeld volgens de resultaatverdeling in de resultatenrekening.

Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen belangwekkende gebeurtenissen na balansdatum te vermelden.

6.1.10 TOELICHTING OP DE RESULTATENREKENING

Ondertekening door bestuurders en toezichthouders

Bestuur:

_____
H.P.J. Buiting, MA, MD, MHA

_____
drs. M.B.P.M. Visser

Toezichthouders:

_____
drs. P.M.J. Beckers

_____
drs. H.H.J. Bol

_____
mw. drs. A. Mosman RA

_____
mw. dr. M.J.H. Paes

_____
mw. prof. dr. A.M. Stiggelbout

_____
mw. drs. E.A.P.M. Thewessen, arts

_____
drs. L.B. Vos

6.2 OVERIGE GEGEVENS

6.2 OVERIGE GEGEVENS

6.2.1 Statutaire regeling resultaatbestemming

In de statuten zijn geen bepalingen opgenomen omtrent de beschikking over het behaalde resultaat.

6.2.2 Nevenvestigingen

Het JBZ heeft geen nevenvestigingen.

6.2.3 Controleverklaring

Wij verwijzen naar de hierna opgenomen verklaring.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de raad van bestuur en de raad van toezicht van Stichting Jeroen Bosch Ziekenhuis

---

Verklaring over de jaarrekening 2016

Ons oordeel

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Jeroen Bosch Ziekenhuis op 31 december 2016 en van het resultaat over 2016 in overeenstemming met de Regeling verslaggeving WTZi.

Wat we hebben gecontroleerd

Wij hebben de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening 2016 van Jeroen Bosch Ziekenhuis Ziekenhuis te 's-Hertogenbosch ('de stichting') gecontroleerd.

De jaarrekening bestaat uit:

- de balans per 31 december 2016;
- de resultatenrekening over 2016; en
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.

Het stelsel voor financiële verslaggeving dat is gebruikt voor het opmaken van de jaarrekening is de Regeling verslaggeving WTZi.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en de Regeling Controleprotocol WNT 2016 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de paragraaf 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Onafhankelijkheid

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Jeroen Bosch Ziekenhuis zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assuranceopdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Ref.: e0402645

---

*PricewaterhouseCoopers Accountants N.V., Newtonlaan 205, 3584 BH Utrecht, Postbus 85096,
3508 AB Utrecht
T: 088 792 00 30, F: 088 792 95 08, www.pwc.nl*

'PwC' is het merk waaronder PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. (KvK 34180285), PricewaterhouseCoopers Belastingadviseurs N.V. (KvK 34180284), PricewaterhouseCoopers Advisory N.V. (KvK 34180287), PricewaterhouseCoopers Compliance Services B.V. (KvK 51414406), PricewaterhouseCoopers Pensions, Actuarial & Insurance Services B.V. (KvK 54226368), PricewaterhouseCoopers B.V. (KvK 34180289) en andere vennootschappen handelen en diensten verlenen. Op deze diensten zijn algemene voorwaarden van toepassing, waarin onder meer aansprakelijkheidsvoorwaarden zijn opgenomen. Op leveringen aan deze vennootschappen zijn algemene inkoopvoorwaarden van toepassing. Op www.pwc.nl treft u meer informatie over deze vennootschappen, waaronder deze algemene (inkoop)voorwaarden die ook zijn gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel te Amsterdam.

Paragraaf ter benadrukking van het niet gecontroleerd zijn van de klasseindeling 2015

Stichting Jeroen Bosch Ziekenhuis heeft in het onderdeel WNT-verantwoording 2016 toegelicht dat sprake is van overgangsrecht. De hoogte van de bezoldiging die onder het overgangsrecht valt is mede gebaseerd op de klassenindeling 2015, welke door ons niet is gecontroleerd. Ons oordeel is niet aangepast als gevolg van deze aangelegenheid.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens;

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van de Regeling verslaggeving WTZi is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

De raad van bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met de Regeling verslaggeving WTZi.

Verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening en de accountantscontrole

---

Verantwoordelijkheden van de raad van bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

De raad van bestuur is verantwoordelijk voor:

- het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de Regeling verslaggeving WTZi; en voor
- een zodanige interne beheersing die de raad van bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet de raad van bestuur afwegen of de stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsel moet de raad van bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij de raad van bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. De raad van bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de stichting.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Ons controleoordeel beoogt een redelijke mate van zekerheid te geven dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat. Een redelijke mate van zekerheid is een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

Utrecht, 24 mei 2017
PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

Origineel getekend door drs. A. Hakbijl RA

Bijlage bij onze controleverklaring over de jaarrekening 2016 van Jeroen Bosch Ziekenhuis Ziekenhuis

---

In aanvulling op wat is vermeld in onze controleverklaring hebben wij in deze bijlage onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening nader uiteengezet en toegelicht wat een controle inhoudt.

De verantwoordelijkheden van de accountant voor de controle van de jaarrekening

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, de Regeling Controleprotocol WNT 2016, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze doelstelling is om een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen dat de jaarrekening vrij van materiële afwijkingen als gevolg van fouten of fraude is. Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting.
- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door de raad van bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- Het vaststellen dat de door de raad van bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven.
- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen en het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

'S-HERTOGENBOSCH

Bezoekadres

Henri Dunantstraat 1
5223 GZ 's-Hertogenbosch

Postadres

Postbus 90153
5200 ME 's-Hertogenbosch
Telefoon (073) 553 20 00

BOXTEL

Bezoekadres

Liduinahof 35
5281 AD Boxtel

Postadres

Postbus 10100
5280 GA Boxtel
Telefoon (073) 553 20 00

DRUNEN

Bezoek- en postadres

Tinie de Munnikstraat 17
5151 VW Drunen
Telefoon (073) 553 35 00

ROSMALEN

Bezoek- en postadres

De Hoef 90
5242 CN Rosmalen
Telefoon (073) 553 35 30

ZALTBOMMEL

Bezoek- en postadres

Kerkstraat 2
5301 EH Zaltbommel
Telefoon (073) 553 35 70

Bezoek- en postadres

Gamerschestraat 32a
5301 AS Zaltbommel
Telefoon (073) 553 26 00